

ABONAMENTUL:
 un an . . . 28 — Cor.
 jumătate an 14 —
 3 luni . . . 7 —
 o lună . . . 2-40 —
 Pentru România și străinătate:
 un an . . . 40 — franci
 Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 760.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Consecințele înfrângerii turce.

Paris, 26 Octomvrie.

Situațiunea internațională s'a agravat în urma recentelor victorii ale Ligei balcanice și mai ales în urma cuceririi orașului fortificat Kir-Kilissé de către Bulgari.

Se mai poate gândi cineva la menținerea status-quo acum când armata bulgară victorioasă se apropie de Constantinopol și când de altă parte armatele Serbiei și Greciei amenință Salonicul?... Când vor apare aceste sururi poate că Bulgarii vor fi adăugat lauri la cei de până acum, poate că Adrianopolul să fi cazut deja. În ori ce caz: Liga balcanică, și cu deosebire Bulgaria, a pornit cu atâta forță și cu atâta avânt contra Turciei încât înfrângerea totală a armatei turcești, foarte slab echipată, rau organizată, prost comandată și demoralizată dela începutul războiului, este o chestiune de scurt timp.

Și acum să vedem ce vor face marile puteri în fața acestor victorii eclatante, aproape neașteptate, a armatelor creștine...

Atât la Berlin cât și la Viena și la Londra cabinetele au contat dacă nu pe o victorie turcă cel puțin pe o rezistență frumoasă și efectivă a Turcilor sau în cazul cel mai rău pe o luptă egală. Triumful Ligei balcanice a zădărnicit însă cu desăvârșire aceste calcule.

După ce au plătit seump cu sângele lor victoriile asupra Turcilor, după ce au stropit în abundență cu acest sânge pamântul Mace-

doniei și al Traciei aliații creștini nu se vor putea întoarce acasă cu mâinile goale lasând din nou Turciei un pământ odată cucerit.

Dacă Liga balcanică va bate în mod definitiv pe Turci — ceea ce este acum foarte probabil — și se instalează în teritoriile cucerite cu armele, restabilirea statului-quo va deveni pentru marile puteri o imposibilitate de fapt. Bulgarii numesc frontiera turco-bulgara deja „fosta frontieră turcă”. Grecii și Sârbii deasemeni contează serios pe o nouă trunchiere a Turciei.

Ultimele telegrame anunță dealtfel că marile puteri au și abandonat ideea statului-quo și au început tratative cari au ca scop nu atât evitarea unei noi împărțiri a Turciei ci mai mult evitarea pericolului unui război european general care amenință din ce în ce mai mult.

Mergem spre necunoscut. Nimeni, nici un diplomat și nici un cabinet european nu poate să prevadă ce va ieși din războiul din Balcani și nimeni nu știe precis ce trebuie să facă Europa spre a evita o mare conflagrațiune. Acordul dintre marile puteri a fost și până acum mai mult aparent decât real. Și să nu uităm că până acum baza acestui acord, care exista de bine de rău, era statul-quo. Ce vor face puterile acum când acest status-quo nu mai poate fi salvat, când el a devenit o iluzie deșartă, când un nou aranjament teritorial în Balcani este cerut din toate părțile și se impune de urgență?

Se gândesc puterile a goni pe Bulgari, Sârbi, Muntenegri și pe Greci din teritoriile turcești deja cucerite? Am avea atunci un

război european, căci este sigur că unele puteri (cum este în primul rând Rusia) nu ar tolera isgonirea aceasta în profitul Turcilor! Și am avea atunci spectacolul ne mai pomenit al unei încăierări între creștini spre a salva viața „omului bolnav”, spre a scăpa din naufragiu resturile hodorigite ale unui stat muribund... Toata presa europeană este de acord că aceasta nu trebuie să se întâmple și trebuie căutată o soluțiune pașnică; puterile trebuie să se înțeleagă cum să rezolve noua situațiune creiată prin victoriile creștinilor din Balcani, trebuie să stabilească dinainte linia lor de conduită. Altfel pacea va fi turburată și în restul Europei...

Dificultatea principală este antagonismul feroce dintre Rusia și Austro-Ungaria în Orient. Înțelegem bine că monarhia austro-ungara nu poate privi cu ochi buni formarea unor puternice state slave în Balcani, la frontiera sa dela Sud, unde tocmai această monarhie caută o ieșire la Marea Egee... Pe de altă parte Rusia încurajează în cel mai înalt grad străduințele slavilor din sudul Dunărei și nu va înceta de a sprijini avântul Bulgarilor, Sârbilor și Muntenegrinilor. Rusia și Austro-Ungaria au deci interesele cele mai opuse în Balcani și toate semnele arată că dacă un conflict general va izbucni în Europa, prima ilacără va izbucni din acest foc ce arde sub spuză și care este: dușmănia dintre Rusia și Austro-Ungaria, dintre tendințele slave și cele germane!

Informațiuni literare.

Bătrânul și tânărul.

Cărțile albe: 1. *Visări păgâne* de Ion Pillat.
 2. *Flori sacre* de Alexandru Macedonschi.
 Prețul câte 1.75 lei.

Ion Pillat este o surprindere. Pentru că este un bogat, care a început să risipească avuții și să impresie, că mai are mult din ce să risipească. Pentru că vine ca un viifor și lasă impresia că izvoarele puterii sale ies din adânc, că acolo de puteri ce se văd și de puteri ce se vor vedea de aici înainte, în operele viitoare. Pentru că aici, spre viitor, se deschide o enigmă: Care sunt puterile ce vor rămânea, care sunt cele nouă ce se vor ivi? Și din toate părțile acestor considerații suntem cuprinși și de plăcerea surprinderii: Știm că de astăzi înainte avem un poet mai mult...

Ion Pillat este un spirit limpezit ca gândire, limpezit ca simțire. Simțirea i-a dat o filozofie; cunoașterea lumii trecute și actuale i-au dat mijloacele prin care o exprimă în icoane pe care încaziază să le comandă cu virtuositate sau le pictează cu acel instinctiv și clar simț cu care artistul veritabil rupe din lume tocmai momentul vrednic să rămână ca semn care a explicat-o, ca semn produs de ea, ca să deschiză drum spre centrul său. Viiforul de icoane, care

vin și iar vin și care de multe ori se arată *intâia oară* în literatura noastră, este mânat de o energie, care trece dincoace de plămăuirea icoanelor și se fixează și într-o limbă energică.

Filozofia este simplă, ca tot ce izvoarește din sentimentul clar. Ea pune în „predoslovie” o întrebare: Cine-i „necunoscutul” care se îmbracă în trupul meu, în sufletul meu, cine-i acel „titanic artist” care face din mine când o fiară, când un lisus? Și toate visările răspund. Răspund eu o coindare prin lume, dela o margine la alta, cu o simpatetică oprire în fața tuturor fenomenelor care devin oglindă talmăcitoare a propriei vieți, a propriei simțiri.

„Titanicul artist” este protoplasmă, as răspunde eu, este enigma protoplasmă, pe care microscopul și chemia o asediază fără multă nădejde de a o deslega definitiv; este viața care a imprimat prețioasei materii reflexe și forme; este *cunoscuta* protoplasmă.

Dar ce ar face poetul cu aceasta elementară biologie? El nu vrea să fie un Darwin sau un Haeckel, ci ține să rămâie ce este: un om cu multimea lui de strune sentimentale, un om ce se sguđuie numai de fenomenul puternic, evident, de organele mari ale omenirii, zică-și e Crum, barbarul din pastie sau Francisc de Assisi, fie un geniu al renașterii sau un modest suflet de astăzi, care simte fără a putea să concretizeze, dar pe care poetul îl ghidează mare sub mica lui înfașare.

Să constatăm deci că pe Ion Pillat aceste

mari micimi nu-l oprese nici des nici mult în cale; că instinctul creșterii și măririi, că voluptatea energiei îl poartă aproape numai pe culmile ce energia le-a înălțat.

Poate mai des decât am vrea; atât de des încât ni se ivește banuiala că bogatu-i colorit este uneori *cântat*, că el nu vine totdeauna lin ca inspirarea nevoită, nefaurită de bătăile meșteșugite ale voinței, ci adunată numai de navalnica incenstiență a genului și talentului. Și de aceea la Pillat apare: Timur Lenk și Firdusi; Iisus și Buda și Socrate; Borgia și Sforza; Kremlinul, Atena și Urbino; Zeus și Poseidon; de aceea apare... Dar ce ne apare la el? Ce-i fost vreodată să nu revie pe paginile „*Visărilor păgâne*”? Uneori revine chiar așa de tumultuos încât răpaosul operii se turbură tare și poezia devine uneori atât de modernă încât am putea să-i atribuim calificativul: cinematografică.

Vezi ca probă, paginile *Noptii păgâne* (149—156), în care sunt însă și multe strofe de putere; vezi *Gemenii* (p. 94), vezi pe *Lui Lăpușneanu-Todă* (p. 109) și *Lui Chrysotemis* (p. 121), în care arta s'a făcut, nu s'a născut. Chrysotemis este rece și sima a gol de cuvinte trănite; rece cași Lăpușneanu; Gemenii sunt cronica cu versuri ca:

Vasari nu vorbește de „acel apieror ignotus...”
 Spani nu-i ca Gioconda lui Leonard da Vinci
 Ar fi luata după o veche Monna Lisa...

Hirpezul patriotic. Cetim în un mare ziar maghiar din capitală sub titlul de: Keresztneve nem magyaros vissza! Numele de botez nu este unguresc — înapoi!) următoarea știre ce dovedește hirpezul patriotic, de cari sunt cuprinsă la noi chiar și cercurile cele mai sus puse ale stăpânirii.

Însoțirea de credit din Curticiu în adunarea ei generală de acum două săptămâni a ales pe Don Ilie ca membru în direcțiune și a cerut dela tribunalul din Arad înregistrarea alegerii. Tribunalul din Arad a și ordonat înregistrarea și a transpus actele la ministerul de comerț, de unde însă comisarul incredințat cu supravegherea firmelor a înapoiat actele, cu observarea că numele de botez al noului membru din direcțiune nu este unguresc, prin urmare însoțirea să-și aleagă alt membru în direcțiune!

Iată cel mai nou product al hiperzelului patriotic, al șovinismului păcătos: numele de botez nemaghiar ca piedecă a funcțiunii de membru în direcțiune! „R. E.”

*

Va fi și nu va fi împăcare? E vorba de împăcarea dintre partidele ungurești, învrăbite până la cuțite, din pricina, zice-se, a reformei electorale și a regulamentului intern al camerei, dar în realitate, o știm bine cu toții, lupta se poartă din partea unora pentru posesiunea și mai departe iar a celorlalți pentru câștigarea puterii. Prim-ministrul Lukács oferă din nou opoziției, într-o declarație făcută Sâmbătă seara, 8 locuri în delegațiuni, iar în cât privește chestiunea atât de mult controversată a regulamentului intern, promite că se va supune hotărârii adusă de o conferință a reprezentanților partidelor parlamentare. — Șefii opoziției însă declară că nu se vor lăsa seduși de vorbele lui Lukács, cari, de altfel, nu promet nimic pozitiv. Așadar, deocamdată nu putem vorbi nimic precis de o colaborare a partidelor ungurești, între cari prăpastia e și azi tot așa de mare, cum era înainte cu trei luni.

*

Din savorul bosniac. În ședința de Sâmbătă a savorului bosniac, înainte de a se trece în ordinea de zi, președintele Mandici a declarat că față de deputații absenți va aplica în viitor paragraful 13., prin care, în caz de absență nemotivată, li se opresc diurrele. În aceeași ședință se alege o comisie sanitară și se trece apoi la dezbaterile propunerilor comisiei petiționare.

Rezolvarea crizei din România.

București, 14 (27) Octombrie.

Intrunirea conservatoare anunțată pentru astăzi după amiază — nu se va mai ținea. Ea a rămas fără obiect, căci criza guvernamentală s'a rezolvat, de astădată mai curînd decât se credea, — adică tocmai în momentul când noui greutăți păreau a se grămădi în calea soluțiunii de atîta timp așteptate.

Meritul acestei prompte și aproape neașteptate rezolviri este întreg al dlui Titu Maiorescu. Printr-o fericită inspirație, dsa a găsit formula împăcării celor două ramuri răslețite ale partidului conservator, exact în clipa când această împăcare începuse să devină iarăș problematică. O formulă de o simplitate clasică, vrednică să stea alături de pilda cu oul lui Columb: — „Nu putem să ajungem la o *concentrare* conservatoare?” — a zis dl Maiorescu; — „ei bine, să încercăm dar cu o *colaborare*”. — Și acum s'a schimbat cuvântul, care devenise de o obesiune enervantă, ca prin farmec s'au schimbat toate, — și înțelegerea, împăcarea s'au făcut la moment.

În fond, care e deosebirea? Cele două partide, sau cele două grupări ale unuia și aceluiaș partid, își păstrează organizațiile lor deosebite, — adică rămân cele două „comitete executive”, în locul unuia singur, fuzionat, cum s'ar fi întâmplat lucrul dacă ar fi fost nu colaborare, ci concentrare. Cu asta s'a înlăturat o greutate a înțelegerii. În colo, — rămâne totul așa, cum se hotărîse după retragerea dlui Petre Carp dela șefia partidului conservator.

Dl Titu Maiorescu ia conducerea guvernului de colaborare, păstrînd portofoliul externelor. — Dl Take Ionescu ia conducerea importantului minister al internelor, — dar cu obligația de a împărți prefecturile de județe în parte dreaptă cu partizanii vechi-conservatori. — Acelaș lucru se va întâmpla și cu candidaturile pentru parlament: jumătate și jumătate; — iar în ce privește președințiile, la Senat va rămânea vechiul conservator și fost șef al partidului, dl Gh. Gr. Cantacuzino, iar la Camera va fi ales conservatorul-democrat C. Cantacuzino-Paşcanu.

Ministerul de război hotărîndu-se până în cele din urmă ca să fie încredințat unui general pe care-l va desemna Regele, — au mai rămas așadar de împărțit șase portofolii, din cari iarăș s'a făcut parte dreaptă ambelor părți: Din partea vechilor-conservatori reintră dnii N. Filipescu (la agricultură și domenii) și Al. Marghiloman (la finanțe) și rămâne la justiție dl M. Cantacuzino, fiul mai mare al dlui Gh. Gr. Cantacuzino; — din partea conservatorilor-democrați,

pe lângă dl Take Ionescu, intră: dl Al Bădăraș la lucrările publice, dl C. Dissescu la ministerul școalelor și bisericilor și dl N. Xenopol — nume dsa dintre toți pentru prima oră ministru, — departamentul industriei și comerțului.

Cum am spus și altă dată, când am prezis zut aproape la fel alcătuirea noului minister concentrării — acuma dar al colaborării — conservatoare, în opinia publică, pe lângă un sentiment de ușurare, constituirea lui se voacă și un sentiment de simpatie și mulțumire. Noii miniștri, în adevăr sunt toți bărbați politici de întâia mână, fie că și-au făcut prisos probele și până acuma, fie că au dat să vezi mai mult decât convingătoare despre ce vor fi în stare să făptuiască în viitor.

Totuș, se amestecă și un sentiment de prerie de rău, provocat mai ales de lipsa, în fruntea acestui început de reinchegare a partidului conservator, a dlui Petre Carp, — a bărbatului de stat care, dacă nu s'ar fi dat ascultare decât sentimentului public, — ar fi fost cel mai chemat și mai indicat pentru o asemenea operă, și pentru prezidarea, în momente de față, la trebile obștești ale țării. — De politica are, uneori, ciudățeni de acest fel; aplicarea acesteia credem că am dat-o destul de lămurit în articolul nostru precedent asupra crizei.

Regrete incontestabile mai lasă în urma lor dnii C. C. Arion și Ion Lahovari. Făcînd parte din ambele cabinete conservatoare precedente acești fruntași conservatori au lăsat la departamentele lor amintiri cărora a le spune nu mai bune, ar însemna mult prea puțin. Reținem formele în învățămînt ale dlui Arion, rezolvarea crizei bisericăști și atâtea altele cari s'au făcut în preajma lui, și înșirăm aci, formează pentru d-sa un mănunchiu de merite, de cari se va putea să nu se țină seamă, cel puțin în viitor, dacă acuma nu s'a putut altfel decât să se treacă peste ele. Tot așa în ce privește pe Ion Lahovari, unul din oamenii de stat cei mai zeloși și mai scrupuloși din câți are astăzi țara românească. — Aceștia nu și-au înscenat „manifestații spontane” din partea funcționarilor ministerelor lor, — dar toată lumea regretă că niște forțe reale ca acestea, nu vor găsi cîtva timp întrebuițarea dorită spre binele și propășirea țării.

Acuma, ce va ieși *mâne*, din colaborare de astăzi? — În această privință aproape toate părerile conglăsuiesc. Chiar și zierele opoziției sunt în aceeași notă: — „Probabil că, în cursul funcționării guvernului de colaborare se va ajunge la o concentrare a tuturor forțelor conservatoare”...

Menținerea, deocamdată, a organizațiilor

iar noaptea păgână, care începe cu două pagini admirabile, se strîmbă în strofa II și devine o neliniștită și superficială înșirare de icoane fugitive, cari nu se mai aleg în jurul unei *anume* simțiri, ci arbitrar:

Apoi Astarte zea...
Sosim pe drumul vremii...
Acum pe cer Vezuviul...
Apar trei cruci... (etcetera),

pentruca sfîrșitul să se ridice iarăș la înălțimea începutului.

Și astfel se face dovadă că poetul stăpânește multe figuri, dar că și ele îl stăpînesc pe el mai mult decât este de dorit pentru suveranitatea talentului său. În opera lui Pillat materia suprimă uneori energia, poezia.

În toată materia aceasta, din cele patru părți ale lumii, poetul se caută pe sine. Lumea se preface par'că într-o rădăcină enormă, din care iese — el însuși. Par'că toată lumea și-ar fi făcut socoteala să-l producă. Subiectiv el are tot dreptul să se simță, să se considere rod a tot ce în trecut a fost asemănător cu el; simpatia lui îl duce nestăpînit spre tot ce oglindește părți din firea sa cu siguranță bogată, dar nu-i mai puțin adevărat, că individualismul acesta hipertrofic este o iluzie a poetului, iluzia care-i dă lui putere, dar pe noi ne schimbă în cetitori curioși, nu simpatetici. Și aceasta este *exagerarea* sentimentală a filozofiei sale: baza aceasta lar-

gă, învăluirea aceasta în tot ce-a fost și din care tot a rămas ceva în el: vezi *Samsara* și *Spre Nirvana!* Vezi și perspectiva interesantă, dar nu și mișcătoare, pe care o citez:

Și noaptea câte-odată mă 'ntreb în care țări
Își vor găsi uitarea mormintele de mâne?
Dormi-voi iar sub paza grădinelor bătrâne?
Sau voia visa 'n cadența neturburatei mări?
De moarte nu mi-e teamă, n'am învățat să mor.
Impins din formă 'n formă de altă năzuință.
Sub mii de învelișuri aceeaș suferință,
De când cu valul vremii tot ure și tot cobor.

Părăsind speculațiunea metafizică din *Sunt zile* și *Visări budiste* să ne oprim câteva momente la celelalte grupe de poezii.

Vocile în amurg pun de două ori contrastul între „învîgători” și „alinători”; și nici unii nici alții nu-l farmecă desăvârșit, pentrucă și Timur este pulbere, și Iisus este sătul de ce însuși a săvârșit. Și — simbolic — poetul se ghicește mortul mauzoleului ce-l descrie în strania lui tăcere.

Așa, până ce egoismul se va trezi.

El se și trezește imediat în forma povestii orientale, în *Cântecele* divanului oriental, care m'au făcut să mă gândesc la tonul din Asra al lui Heine sunt poveștile magice ale iubirei spuse ușor și numai o singură dată fără gust: acolo unde-și explică versul cu un citat iaponez, în notă: *Wasuraruru etc.* La ce?!

Centaurii sunt o expresie căutată de energie productivă, sunt simbolul ei:

Îndrăgostiți poezii, atunci când îi adună
Iubirea și norocul prin codrii vechi de tei,
Zărit-au, spun, cu groază, în goana ei nebună
Năvala de Centauri strîngînd la piept femei.
Și blestemul de veacuri pe neamul lor apasă,
Căci zeul ce tresare în piele de-armăsar
De-apurarea dori-va femeia ca mireasă.
Deși n'avem poteoava răsunătoare de-aur,
Gonim, o Zeus! prin lume frumosul în zadar:
În pieptul tău, poete, se sbate un Centaur.

Odele barbare nu și-au îngrijit forma, care în prima strofă a *Lui Proteu* este într'adevăr, barbară. Nici bănuiala mea nu va fi neîndreptățită că nu realitățile, ci lecturile inspiră odele barbare: Oda *Unui hermafrodit* de ex. este contestabilă pentru orice cunoscător — fie și aproximativ numai — al antropologiei.

Anotimpurile au linia clasică a cumpătării de simțire.

Pictor ignotus este miracolul renașterii italiene. *Gemenii* i-am amintit. Pictura nebulului din Urbino este basm, de care psihologia mă împiedecă să mă bucur; dar *El însuși* mi-a dat puțința să măsur impresionabilitatea celui ce cântă.

Sonetele aspiră, dar sunt slabe în *Veneția*; turburi în *Răsărit de lună*; miloase, dar fără frumșete în *Trecătoare*. Însă energia din *Cram*

de partid ale celor două nuanțe, nu a fi o piedică serioasă în calea acestui scop — mai ales că se știe cumcă, la puțini și influența „comitetelor executive” este de șterse, dacă nu chiar nule, și totuși se pune la cale — în consiliile de

duhul bune înțelegeri să se sălășluie, și totul va fi zis, probabil, într'un viitor de apropiat.

În ajutorul ziaristilor.

Arad, 28 Octombrie.

Proape de zece ani s'au alcătuit statutele unei de ajutorare a ziaristilor români din Ungaria, de aproape zece ani am așteptat realizarea acestor statute, făcute după modelul ungurești, fără ca guvernul să aflu să le întărească. În vremea aceasta a venit în ajutorul dar al dlui Dr. I. Mișu pentru „ajutorul ziaristilor”, lumea noastră, cu toate cerințele din toate părțile, nu lasă nici o șansă fără ca să nu jertfească ceva pentru un fond, destinat muncitorilor anonimi ai țării, iar „Reuniunea de ajutorare” totuși există, deși lipsa ei se simțea pe zi ce

insă că neobositul domn Emanuil Ungureanu, mereu îngrijat de soarta ziaristilor, armenințându-i să rămâie la bătrânețe pe lângă el, căpătând înștiințare de la guvern prin statutele „Reuniunii de ajutorare” n'au fost întărite din cauză că „de la 1903 până în prezent s'a dat dovadă (?) despre intențiunea de referitoare la înființarea acestei reuniuni”, a hotărât să-i deie guvernului probă de pretutindeni se aud glasuri cari cer înțelegerea cât mai grabnică a acestei societăți.

Domnul Em. Ungureanu, care încă de la început a desbătut cu regretatul I. Rusu-Șirianu problemele acestei reuniuni, a folosit la serbările din Sibiu ocaziunea și a hotărât să întărească înființarea „Reuniunii de ajutorare a ziaristilor”. Consfăturii cu mai mulți ziaristi la Sibiu i-a urmat alta ieri în capitala țării noastre, tot sub conducerea dlui Em. Ungureanu.

Obiectul desbaterilor dela întrunirea de ieri, la care a luat parte un mare număr de Români din Arad și din provincie au fost trei puncte mai însemnate: complectarea proiectului de statute prin schimbarea sediului „Reuniunii” dela Sibiu la Arad, alegerea unui comitet nou și destinarea viitorului proprietar a averii în cazul unei disolvări a „Reuniunii de ajutorare”. Adunarea a declarat unanim că voiește să se înființeze cât mai de grabă această reuniune.

Incredințați fiind că d. E. Ungureanu este bărbatul în stare să ducă la capăt opera începută de d-sa, ne putem mângăia că în scurtă vreme „Reuniunea de ajutorare a ziaristilor români din Ungaria” va fi un fapt împlinit. Ziaristii români văd în reuniunea aceasta un liman de salvare și un îndemn la muncă. Dacă și în ziua de astăzi oameni de talent și doritori de muncă, ezitează să îmbrățișeze cariera de ziarist, o fac pentru că în viitor ei văd fantoma neagră a mizeriei. Chiar și muncitorii din fabrici, măturătorii de stradă și servitorii au în această țară viitorul asigurat fără să se mai îngrijească de bătrânețele lor, numai oamenii cei mai expuși, cei mai cu multă răspundere pentru îndrumarea politică și culturală a neamului lor, ziaristii români din Ungaria, nu sunt siguri de ziua de mâine.

Dacă prin adunările generale ale „Reuniunii de ajutorare” în felul celor ale „Asociațiunii”, ținute în diferite locuri, s'ar putea face o propagandă mai vie în folosul acestei reuniuni, dacă publicul românesc ar jertfi mai mult pentru „fondul ziaristilor”, dacă neamul nostru ar fi pe deplin convins de mara chemării ce o au zilnicii lui îndrumători politici, cari sunt ziaristii, atunci aceștia ar putea privi cu mai multă încredere în viitor și n'am fi siliți, după cum ni s'a mai întâmplat, să recurgem chiar la ziaristi de peste hotare.

O „Reuniune de ajutorare” bogată și bine administrată ne-ar putea îndreptăți să sperăm că în viitor vom avea și ziaristi cu diplome speciale pentru cariera aceasta, până atunci însă lucrul acesta rămâne un „pium desiderium”. Avem însă credința că destinele actualei conduceri a „Reuniunii de ajutorare” se află în mâni sigure, ceea ce ne îndreptățește la cele mai bune speranțe.

Noul comitet s'a constituit astfel: Președinte domnul E. Ungureanu, avocat în Timișoara, vicepreședinte domnul Sava Raicu, directorul „Victoriei”, secretar domnul Ioan Monteni, redactorul „Românului”, membri în comitet dd. Vasile Goldiș, directorul „Românului”, Dr. Aurel Vlad, avocat în Orăștie, Dr. N. Vecerde, directorul „Albinei” din Brașov și Dr. Valer Braniște, directorul „Drapelului”.

Problemele »Asociațiunii«

Repriviri și prosepcte din mijlocul unui veac.

Dăm în cele următoare expozitul făcut în adunarea dela Sibiu, de protopopol Dr. E. Dăncuș, referențial comisiunii pentru „raportul general”, așa cum s'a putut reconstrui:

Onorată adunare generală. Comisiunea, ce a-ti binevoit a alege pentru examinarea raportului general al comitetului, s'a constituit sub președinția dlui Dr. Amos Francu, alegând de notari pe dl Dr. Nicolae Bălan, profesor la seminarul teologic din Sibiu. După desbateri amănunțite de mai multe ore, în cursul cărora s'au cernut toate chestiunile cuprinse în raport, și unele dintre ele au fost discutate foarte amănunțit, în mod contradictoriu ceasuri întregi, mi-a revenit mie sarcina, ca să vă prezint raportul comisiunii și concluziile, la care a ajuns, concluziile formulate în mai multe propuneri.

Înainte de a face acest lucru, socot că este oportunitate să ne oprim un moment cu gândul asupra problemelor principale ale „Asociațiunii” noastre, care se găsește tocmai la jumătatea veacului existenței sale.

Împlinind cincizeci de ani „Asociațiunea” a serbat anul trecut la Blaj jubileul său semicentenar și într'o manifestație grandioasă, ca și care de mult n'a mai arătat poporul nostru și-a încununat ca într'o aureolă (într'a frumoasă, pe care a urmărit-o „Asociațiunea” dintru începutul existenței sale.

Iar acum, în pragul unei a doua jumătăți de veac, iarăș ne-a înfruntat „Asociațiunea” la o serbare unică în felul ei la noi, cum a fost serbarea desvălirii monumentului închinat lui George Barițiu.

Ori ce instituțiune se ține și se menține, se întărește și prosperează, prin principiile cari i-au dat naștere, cari au prezidat la întemeierea ei. A ne da deci seamă de aceste principii și să contribuim la întărirea și înflorirea ei. Întă

Orul (II) este în stare să ne fixeze bine

vedania geloziei nebune și tragice este

Si mă durea să știu că este

La trup chiar altul decât trupul meu.

În sfârșit în *Năzuinți*, vin probele unei doruri, unei energii ce caută liniște în părțile. Rătăcește ea uneori, dar rătăcește din cauza belșugului; poate din cauza imitației s'ar putea să facă loc temperamentalului, în fierbere încă.

Orul meu se convinge cred că surprinșea are bune temeiuri: Ion Pillat este cel al cărei răsărit este o îmbrățișare a cărei dezvoltare se va limita dela simțirea ce propria simțire va triumfa definitiv modelelor străine ce-l îndeamnă încă.

În modelele românești n'as găsi de poezie decât o pagină lui Goga, o vagă asemănare (p. 130), un amănunt lui Alexandri (p. 16) simțită bine simțită a lui Eminescu.

Orul are câteva defecte supărătoare și

1. Templul n'am văzut din Nito...

2. Dar și astăzi știu un suflet

Ce-a putut — și nu murit-a —

Pilda zhoșii s'o urmeze...

3. Vor pieri¹⁾ pieritoarele...

4. ...prade²⁾ vii...

5. Popoarele zdrobite vor cade³⁾ la pământ...

Se poate așa ceva într'un poet de viitor? Prezum vedeți, se poate.

2. Alexandru Macedonski ne-a dat volumul cel mai alb: 30 de poezii pe 145 de pagini. Fiecare titlu cuprinde o pagină și, respectuoasă, pagina următoare rămâne albă. Dedicățiile, cași titlurile, se tipăresc de câte 2 ori.

Și Macedonski începe cu un *Avatar*, o încarnație de care „tot și-aduce aminte”: era pe-atunci atletul Crétus, contemporanul lui Octavian August. Și ce isprăvise Crétus din vremea lui August? Iată:

S'am pus — sub piept zdrobind-o — când lung o sărutai Jeraticul de buze pe florile din astre. (Pe ochi!)

Și acestui așa-ceva trebuia să i se zică *Avatar*! La elevul său (?) Ion Pillat avatarele au un cuprins mai bogat, nu numai pe acesta; și mai au și altă bogăție: de simțire și de pictură. Le preferim deci. Dar după începutul acesta vine *Noaptea de Decembrie*: poetul se vede cândva emir în Bagdad și emirul este pe drum cătră

¹⁾ Vor pieri.

²⁾ Prăzi.

³⁾ Vor cădea.

Meca și moare pe drum spre Meca care-i ceruse simțirea, ființa. *Noaptea de Decembrie* va rămânea! Dar *Imnul la Satan*, care-i un capriciu de filosofie confuză, nu. Și ca până aici, așa merge și mai departe volumul; când pe sus, când pe jos, când cald când rece, însă întotdeauna având în fond conștiința că-i egal de prețios.

Al. Macedonschi are și în *Flori sacre*, cași în *Excelsior*, ca și până la *Excelsior*, două fețe. Una este națională și-l leagă cu pământul său: aici căutați-o în *Mărgelele de Olt* (donă doine și o horă); alta este mondială și preocupătoare. În deosebire de Ion Pillat, mondialitatea lui Al. Macedonschi nu se ferește de câteva banalități, cărora câte un vers cu relief le salvează dreptul la o atenție momentană, ca de ex. în *Psalmii moderni*.

Sentimentul cel mai răspândit în acest volum fără ironii și răutăți este poate cel exprimat cu deplină frumusețe în *Perihelie*:

Clar azur și soare de-aur este inima mea toată.

Și pe când rămâne corpul sub destinaul cunoscut

Peste sufletu'n urecare este greu ca să mai poată

Să apese-amărăciunea din prezent sau din trecut —

Clar azur și soare de-aur este inima mea toată.

Flori sacre se vor cetti cu interesul ce-l merită bătrânul poet.

G. Bogdan-Duică,

ce cred, că se cuvine, și e bine, să ne oprim o clipă mai mult asupra problemelor principale ale „Asociațiunii”, din acest prilej, când încheind prima, trecem la a doua jumătate de veac a vieții și activității „Asociațiunii” noastre,

„Pe cerul nostru înmouurat
Stea mândră s'a ivit:
La raza ei s'a luminat
Apus și răsărit...”

În aceste poetice cuvinte căutate ieri așa de frumos în fața monumentului lui Baritiu, — a cuprins unul dintre bărbații noștri cei mai înțelegători ai rosturilor culturale, vrednicul nostru președinte, ideea regină a „Asociațiunii” noastre. Și când ieri în bătaia soarelui de toamnă, am gustat plăcerea acestui imn alcătuit de dl Bârseanu, și interpretat în muzică de unul dintre cei mai buni compozitori ai noștri, — ne-a luminat ca într-o icoană întregă ființa „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” din această țară.

Așa a fost ea contemplată de bunii noștri părinți, cari au înființat-o, și așa a luminat ea în tot decursul celor 50 de ani, ce i-a parcurs cu ajutorul lui Dumnezeu.

Pe cerul nostru totdeauna înmouurat și posomorit, ea s'a ivit ca o stea a unității noastre culturale, a unității noastre sufletești, — problema principală a culturii românești, care ne-a luminat de-o potrivă pe toți frații, din Apus și din Răsărit.

Așezați noi Români aici în pragul alor două lumi: între Răsărit și Apus: înclinând noi conștient când într-o parte când într-alta după vremuri, era o problemă grea și permanentă pentru noi să ne menținem echilibrul sufleteș, și armonia cu noi înșine. Legați prin originea noastră istorică și prin limbă și aspirațiunile noastre cu apusul, noi suntem cu toate legăturile puternice ale vieții, ale evoluțiunii istorice, și ale interiorului nostru legați și de orientul cel plin de vraje și poezie, și este deci o problemă continuă pentru noi, ca să ne stabilim echilibrul între aceste două mari zone ale civilizațiunii omenești, și să ne marcăm individualitatea noastră culturală, ca popor deosebit, ca o personalitate bine armonizată, între aceste două lumi, la aparență atât de deosebite.

Precum nu ar fi cuminte ca cineva să se lase așa de mult răpit și așa de coplesit de frumusețile încântătoare ale unui răsărit de soare, — sau de dulcea melancolie adâncitoare a unui apus care încununează în amurg creștele munților încât să-și uite de datorința sa de a munci și a osteni, chiar și în plina amiezii dogoritoare, care rodește pâinea vieții, — tot astfel n'ar fi fost cuminte, ca noi să ne fi lăsat de tot în brațele orientului, fermecător prin coloritul poeziei sale, sau să ne fi desbrăcat de tot de poezia lui și să ne fi aruncat în sombrul vieții gânditoare și muncitoare din apus, care așa de ușor ne-ar fi înghițit în valurile ei, și care din atâtea alte popoare a făcut cu vremea „tot o apă și un pământ”.

În situația foarte grea ce am avut, norocul nostru a fost, că am știut să ne echilibrăm bine între aceste două lumi, și să ne susținem ca o individualitate proprie, între ele, căutând a intra în noi înțiririle bune primite și dintr-o parte și dintr-alta.

La lucrarea aceasta de echilibrare sufletească, de armonizare a sufletelor, s'a angajat dintru început și „Asociațiunea” creând pentru noi acel teren comun de întâlnire, care este absolut de lipsă, față de multele ispitiri de diferențiere și de deosebire, pe cari ni le aruncă chiar fără de voie într-un mod fatal, valurile acestei vieți.

Față de deosebirile pe cari le provoacă interesele particulare, provinciale, politice sau confesionale, „Asociațiunea” a fost areopagul comun al culturii noastre unitare, în care s'au întâlnit totdeauna cei mai buni, cei mai superiori ai noștri, în vederea idealului comun, care ne luminează viitorul mai bun ce-l așteptăm.

În privința aceasta „Asociațiunea” a produs prin sine însăși, prin simplă ființa sa, așa de mult, încât nu se poate spune, nu se poate preciza, dar se poate închipui... Ce ar fi fost de noi oare, dacă nu era ea, ca să ne aduie în fiecare an la adunările ei generale, prin diferite părți ale țării, ca să ne vedem, să ne cunoaștem și să ne înțelegem? Ce ar fi fost oare de noi, dacă n'am avea-o chiar acum, când simțim câte deosebiri ne sfășie, în toate părțile, câte patimi mici ne pasc, și câte mizerii mari ne copleșesc pretutindenea?

Să ne gândim numai la adunarea jubilară din anul trecut. Ce înălțătoare de suflete priveliste a oferit ea tuturor Românilor! Să vezi adunați pe terenul istoric al Blajului atâtea zeci de mii de oameni animați de acelaș dor, umbriți de acelaș stindard, având în mijlocul lor, în fața aceluiaș sfânt altar, pe toți arhierii de legea românească, ca tot atâți Părinți și frați! — Și deasupra întregului tablou, — adevărat tablou viu al unității noastre culturale — să admiri sborul avântat spre zărilor senine ale geniului poporului nostru... ce plana deasupra „câmpiei libertății”...

Și totuși, cum au urmat așa de curînd toate hărțuiele obișnuite între frați, cum s'au pornit toate năpăstuirile nenorocite ale acestui fatal an, care mai mult decât toate potopurile din primăvară, din vară și toamnă, au potopit și au nimicuit roadele muncii noastre de decenii și de veacuri chiar!

S'ar părea ca și când manifestația cea grandioasă n'ar fi fost reală, n'ar fi fost irătească, n'ar fi fost faptică, ci numai o ceață a unui vis, care a dispărut în fața realității vii fără de nici o urmă. Dar nu este așa. Noi înșine simțim în momente luminoase ca acestea, simțim că astfel de manifestații răspund firei sufletului nostru, răspund ca și unei necesități a vieții noastre sufletești, și ori cât viața de toate zilele, cu umbrele hărțuielilor ei, alungă curînd icoanele acestea curate și luminoase, cari trec, ele totuși nu trec fără a lăsa impresiuni și îndemnuri roditoare în sufletele simțitoare, cari se hrănesc cu idealul. În astfel de momente mari și înălțătoare simțim pe deplin și cu adevărat, că: ori cât de multe deosebiri a pus printre noi trecutul, evoluția istorică și valurile ei, și ori cât de multe deosebiri ar încerca a produce viața sbuciumată a zilelor ce percurgem, — noi suntem și rămânem un popor de frați, cari urmărim aceeaș țintă pentru viitor, cari avem acelaș suflet, cu aceleași doruri și aceleași dureri, și departe de a fi niște „prigonitori” și „prigoniti”, suntem unul și acelaș neam, prigoniti poate de aceeaș rea soartă, dar urmărind într-un gând și într-o simțire, prin muncă și pace roditoare, aceeaș țintă din viitor: unitatea noastră culturală, unitatea noastră morală și materială. Chiar dacă și privim unii mult spre Răsărit, iar alții mai mult spre Apus, noi privim întotdeauna și toți spre acelaș soare, care ne încălzește viața, una și aceeaș viață, spre acelaș soare care ne luminează viitorul, unul și acelaș viitor pentru toți!

(Va urma).

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Studentimea bucovineană

(Continuare și fine).

Ce ravagii grozave poate face incubarea politice a măruntelor de partid printre studenți se poate convinge ori cine, studiind puțin scrierile dela noi.

E aici indiferent de ce natură și cu ce mărime se propagă anumitul program politic, dată ce însă reprezintă idei de tot practice, studenții n'au nevoie să se înroleze alături de politicianii cumiți, căci studentimea mai ales trebuie să se ferească de un simț practic pronunțat, care atât de adese duce la oportunism. Și dacă ar fi aici în fine vorba numai de propagandă inofensivă pentru întemeierea băncii și cooperative, n'am avea nimica de a deși nu știm ce-ar putea să folosească studentii însă când se vorbește de afaceri în stilul studentii trebuie să se folosească de ori ce manifestare, căci nu li-e îngăduit a aplauda și a desaproba chestii pe cari nu le pot înțelege mai ales că nimenea nu se va osteni să-i înformeze, ca să-și poată spune „convincerea” în treburi atât de dificile. Noi însă am zis, că studentimea unui neam, ca al nostru, totuși are dreptul să se pronunțe chiar și în chestii de interes obșteș, însă numai în cazul, că e independentă, curată și neinfectată de boala politicianismului, care e plaga socială, de care tot mai „floarea” națiunii trebuie să se crească combatând-o și boicotând-o după putință și unde îi iese în cale.

Dar ca să combată un rău, trebuie însuși să fii curat și neatins, și de aceea deocamdată de studentimea noastră, care a ținut în deosebit multe galeriile dietei și să-și spuie poate că și părerea în formă de apostrofări, nu poate aștepta deocamdată o curățire a vieții noastre publice. Studentimea noastră pare a-și fi uitat de tradițiunea ei glorioasă, de înaintașii, care pentru un cuvânt și-au pierdut sănătatea și chiar viața în temnițele austriace, și de lupte frumoase și înălțătoare pentru demnitatea drepturilor noastre naționale. Căci nu-i vom fi în nume de rău niciodată, dacă va face o politică națională, adecă mai mult culturală, înființând case de cetire, cursuri pentru absolvenții școlilor românești în satele mixte. Buriana politicianismului însă trebuie scoasă și micșinată, căci față de acest mare rău dispar toate punctele luminoase și faptele vrednice de laudă. Sunt nu-i vorbă și alte păcate mai mărunte deocamdată însă cerem, ca studentimea noastră să se desbare numai decât de mrejele și-au întins unii politicieni foarte puțin scrupuloși, cari fără sfială fac „afaceri” cu sufletul ținerii și neformate.

Cine nu-i va iubi și nu-i va stima pe studenții croați, cari înfruntă temnițele ungare pentru supremul lor ideal național? — încipuiți-vă ce priveriște scârboasă ar fi o studentime croată aplaudând pe Cuvaj! — cine nu va ierta pe studenții ruși, cari au ajuns anahiști extremi în țara, în care ori ce libertate înăbușită, și cine nu va admira ținuta atât de vitejească a studentimei germane în luptă pentru libertate?

Studentimea, — „floarea națiunii”! E adevărat o floare plâpândă, care se pleacă la orice adiere, și care cunoaște numai durerile lui mei și a unei iubiri neîmplinite, — dar noi avem alt cântec: „Român, verde ca stejarul!” Asta menea acestora înfrunțați deci și voi, studenți români din străvechea Arbaroașă, atacurile și verșuniate ale dușmanilor, chemările înșelătoare ale vieții „rafinată” din capitală și în fine ispitirile politicianismului corupt, chiar și dacă ar reprezenta prin fața severă a cutărui membru

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-a-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietar

Knapp Sándor

„meritat” sau „bătrîn”, căci nu aceștia, ci istoria vă va judeca cu dreptate. Deci în ceasul al sprezecelea vă strigăm: „Primenți-vă!”

I. T. Lais.

Pentru aeroplanul Bricealului.

Într'unul din numerii viitori vom da o știri exactă despre banii intrați până acum pentru aeroplanul „Vlaicu III”, deoarece în numărul nostru din urmă, prin o regretabilă greșală, s'au publicat din nou 2 serii de contribuții, cari fuseseră publicate și mai înainte.

De astădată anunțăm cu deosebită mulțumire, că d. Dr. A u r e l N o v a c, avocat în Pecica-română, care în zilele trecute a câștigat la loteria ungară de clasă suma de 200 mii coroane, azi a dăruit pentru aeroplanul „Vlaicu III” frumoasa sumă de 1000 coroane.

Tot azi au mai contribuit în acelaș scop: Dr. Lazar Ghebeles, avocat în Pecica 20 cor. Sava Tămășdan, preot în Pecica 20 cor.

Rugăm societatea românească de pretundenți să grabească a-și face datoria națională față de mărețul scop cât mai curînd, deoarece d. Aurel Vlaicu ar dori să înceapă deja în luna viitoare lucrările pentru construirea noului său aeroplan.

Din România.

Schimbările de mare însemnătate la conducerea țării.

București, 14 Oct. v.

Un guvern de colaborare.

În vederea constituirii unui guvern de colaborare format din partidul conservator și cel conservator-democrat, a urmat o serie de întrevederi între d. Take Ionescu și fruntașii partidului conservator. Vineri dimineața a avut loc un schimb de vederi acasă la d. Titu Maiorescu, președintele consiliului de miniștri. D. Take Ionescu a arătat că înțelege formarea unui guvern de colaborare în care organizațiile celor două partide să fie în mod egal reprezentate. Seara, la orele 9, d. Take Ionescu s'a întâlnit cu N. Filipescu cu care a discutat asupra acelorși chestiuni.

Pe baza înțelegerilor stabilite până acum, d. Take Ionescu s'a prezentat Sâmbătă seara în audiență la M. S. Regele spre a-i expune noua formulă pentru formarea guvernului care să reunească forțele celor două partide. M. S. Regele s'a mai consultat apoi, în această chestiune, și cu alți fruntași ai partidului conservator și conservator-democrat și în sfârșit și-a dat consimțământul la colaborarea celor două partide conservatoare.

Înțelegerea definitivă odată stabilită, d. Titu Maiorescu, președintele consiliului de miniștri s'a prezentat în aceeaș zi, Sâmbătă la orele 8 jum. seara, în audiență la M. S. Regele, care a sosit în Capitală în vederea lămuririi situațiunei politice. D. președinte al consiliului, a expus Suveranului situațiunea creată în urma înțelegerii stabilită cu șeful partidului conservator democrat și a înaintat în acelaș timp demisiunea guvernului pentru ca M. S. Regele să avizeze. Suveranul luând act de această demisiune, d. Titu Maiorescu s'a retras la orele 9.

Cum se va compune noul guvern.

Cu privire la formațiunea noului guvern, aflăm că s'a fixat următoarea listă:

D. Titu Maiorescu, președinte de consiliu și ministru de externe;
D. Tache Ionescu, ministru de interne;
D. Al. Marghiloman, ministru de finanțe;
D. N. Filipescu, ministru de domenii;
D. M. Cantacuzino, ministru de justiție;
D. C. Disescu, ministru de culte.

D. Al. Bădăran, ministru de lucrări publice;
D. N. Xenopol, ministru de industrie;
Ministerul de războiu va fi ocupat de un general.

D. prof. I. Bogdan ales decan al facultății de litere.

Consiliul profesoral al facultății de litere din Capitală, întrunindu-se ieri d. a. în urma demisiei d-lui profesor I. Biana din demnitatea de decan al acelei facultăți, a ales ca decan pe d. profesor I. Bogdan. Consiliul profesoral, tot în ședința de ieri ales pe d. profesor I. Biana, membru în senatul universitar. Rezultatul votului consiliului profesoral a fost înaintat ministerului instrucției publice spre ratificare.

„Crucea roșie” în Balcani.

Ministerul de războiu a făcut ieri cunoscut corpurilor și serviciilor, că în vederea războiului din Balcani „Crucea Roșie” a fost autorizată de ministru să dea la garnizoanele respective serbări, pentru venirea în ajutor a răniților din Balcani.

Alianța cu curtea rusă.

Căsătoriile prinților au fost în toate timpurile supuse rațiunilor politice. Se știe că Austria și-a sporit multă vreme teritoriile și influența politică, prin căsătorii. Marele Napoleon a crezut și el că e bine să facă o căsătorie politică și a luat pe acea arhiducesă de Austria care avea să se arate atât de nevrednică de dânsul. Casele imperiale și regești, când e vorba de chestiuni matrimoniale, nu e alegerea mare. Prințul Carol al României ar fi, toată lumea o recunoaște, o partidă bună. Nu-i vorba și marea ducesă Olga fiica mai mare a țarului, e tot așa. Combinația nu e rea deci și ideea se poate, chiar să se realizeze. De altfel prințul Carol și marea ducesă Olga, sunt și rude, prin princesa Maria care, după cum, se știe e vară a țarului.

În unele cercuri se crede că această alianță, dacă s'ar realiza, ar avea și consecințe politice, ba că s'ar urmări chiar cu dânsa un scop politic. Foarte posibil este și aceasta, dar nu e neapărat necesar. În politica dintre state, pot interveni ca un factor și relațiunile de familie dintre suverani, dar domnesc mai presus de toate, interesele statului. Dacă e bine pentru interesele statului nostru ca să apese asupra lor, fie și pentru o mică parte, interese de familie legate de Rusia, — iată chestiunea ce trebuie discutată și cumpănită în alianța aceasta ce se presupune a fi probabilă, între prințul Carol și fiica țarului.

În memoria lui Petre Liciu.

Aseară s'a întrunit la locuința d-lui Livescu, comitetul casei de citire „Petre Liciu”. Pe lângă câteva măsuri de ordine interioară premergătoare deschiderii ei s'a hotărât să se facă pe mormântul regretatului artist Liciu, lipsit azi de orice piatră, un monument. În acest scop comitetul a decis darea unui mare festival la Ateneu, care va fi precedat de o conferință asupra activității artistice și cetățenești a neuitatului defunct ce va fi ținut de d-nul I. Livescu președintele casei de citire după care toți fruntașii scenei, literaturii și muzicii către care casa de citire va face un călduros apel își vor da prețiosul lor concurs. Detaliile acestui festival vor fi aduse la cunoștința publicului în curând, care nu ne îndoiim că n'a pierdut încă amintirea lui Liciu.

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în viitor foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și străinătate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații cari nu primesc ziarul, sau primesc greșit să binevoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedize ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

Cetatea Adrianopol.

În jurul Adrianopolului, în cursul acestei săptămâni, s'au dat și continuă a se da lupte serioase între turci și bulgari. De rezultatul acestor lupte va depinde în mare parte războiul ce se desfășoară în peninsula balcanică. Timp de două secole sistemul de apărare al imperiului Otoman, contra atacurilor dela nord, s'a sprijinit pe Dunăre și pe cadrilaterul format de cetățile Ruseiuc, Șumla, Varna și Silistra. După înființarea Bulgariei, apărarea Constantinopolului contra unui atac din partea nordică, s'a căutat într'un sistem de apărare având Adrianopolul ca punct principal. La 1882 s'a alcătuit un sistem de apărare format din cadrilaterul: Adrianopol-Kirkilise-Luleh Burgas-Eskibaba.

Aceste patru puncte sunt în stânga râului Marita. Considerînd și Demotica, ce se află pe malul drept al fluviului Marita la confluența acestuia cu râul Kisildel, și care asigură drumul către Macedonia, vom avea cele mai importante puncte din sistemul de apărare, ce protejează Constantinopolul contra unei invazii din nordul peninsulei balcanice. Distanțele, după hartă, dintre punctele de mai sus sunt:

Km.	
Adrianopol-Kirkilise (direcția apus-răsărit)	50
Adrianopol-Demotica (direcția nord-sud)	85
Adrianopol-Eskibaba (direcția aproape nord-vest către sud-est)	50
Adrianopol-Lulehburgas (direcția aproape nord-est către sud-est)	70
Demotica-Lulehburgas	70
Eskibaba-Kirkilise	30
Eskibaba-Lulehburgas	20
Lulehburgas-Kirkilise	40

Pentru a avea tabloul mai complet, de cum pot să fie distribuite trupele la mobilizare, să arătăm unde sunt fixate diviziile primelor patru corpuri de armată din perioada de pace.

Corpul I de armată are câte trele diviziile în Constantinopol.

Corpul de Rodosto are diviziile: Rodosto, Galipoli și Smirna.

Corpul de Adrianopol are diviziile: Adrianopol, Demotica și Kardjali (această localitate este la 15 kilometri departe de Demotica).

Corpul de Kirkilise are diviziile: Kirkilise, Tschorlu și Eskibaba.

Așadar în acest patruleter Adrianopol-Kirkilise-Luleh-Burgas-Demotica, a cărei suprafață e mai mică ca jumătate din județul Hfov (jumătate Hfov are suprafața = 5780 klm. pătrați), cantonează din timp de pace 5 divizii, adică mai mult decât jumătatea armatei de pace a Bulgariei.

Armata otomană mobilizată în fața bulgarilor are cartierul general la *Eskibaba*. Dela acest punct până la frontul de luptă avem mai puțin de 30 kilometri, adică cinci părți din diametrul cetății București. (Diametrul cetății București în termen mediu este de 24 kilometri).

Corpurile de armată mobilizate între Adrianopol și Constantinopol enumără 250.000 oameni. Această puternică armată otomană aproape toată în cadrilaterul de mai sus este grămadită. Socotind densitatea medie pe suprafața întregă a patruleterului am avea ca 100 soldați pe chin. pătrat. Socotind că pe frontul din fața inamicului am avea trei părți din această armată, atunci revine 3750 soldați pe kilometrul liniar.

O armată de invazi contra Constantinopolului poate proceda în două moduri: sau să împingă armata otomană cuprinsă în acest patruleter, sfărâmându-o, sau să o înconjoare. În ambele ipoteze Adrianopolul are un rol însemnat. E interesant să cunoaștem câteva date asupra acestei cetăți.

Citim în „Le temps” cu data de Luni 8 (21) Octombrie:

„În ori ce mod își vor regula marșurile lor, Bulgarii au a conta Adrianopolul, cetate întărită, situată la 50 kilometri de frontiera lor, pe Marita și întâmplător cu Kirkilise, altă fortăreață, 60 kilometri la est de precedentă. Dacă Kirkilise nu prezintă decât un perimetru mic, apărată cu întărituri de pământ și numai cu trei forturi permanente, însemnătatea Adrianopolului este mult mai considerabilă. Un plan alcătuit în 1882 prevedea organizarea unui

cadrilater întărit, având ca vârfuri Adrianopol, Kirkilise, Luleh-Burgas și Babaeski. Acest plan a fost urmat în ceea ce privește Adrianopol, astăzi fiind apărat de 18 forturi, răspândite pe o centură de patruzeci de kilometri. Planul adoptat de statul major din Sofia în ceea ce privește Adrianopol, poate fi sau de a ataca cetatea de front sau de a o masca cu un detașament, continuându-și apoi marșul ofensiv ca și cum cetatea n'ar exista. În prima ipoteză va fi naturalmente condus ca să se folosească de ambele maluri convergente ale Mariței și ale Tundzei. În a doua ipoteză va face ca armata să vină pe partea dreaptă a riului Marița utilizând drumurile existente în vale și drumurile muntoase ce traversează Bes-Tepe-Dagh”.

Situația cetății.

Orașul Adrianopol se află așezat la confluența Tundzei cu Marița. Șase kilometri mai sus de vărsarea Tundzei pe partea dreaptă a Mariței se varsă Arda, și acest punct de confluență este cuprins tot în lăuntrul cetății. Tundza, dela frontieră și până la vărsarea sa în Marița, are un parcurs ca de 25 kilometri, direcția urmată fiind dela nord către sud. Marița dela frontieră până la confluența cu Tundza are ca 40 kilometri, direcția urmată este dela nord-vest către sud-est. După confluența Marița curge către sud pe un parcurs de mai mult de 30 kilometri. Arda, înainte de vărsarea sa în Marița, curge dela sud-vest către nord-est.

Adrianopol, cum foarte ușor se înțelege, e un mare centru de drumuri. În unghiul format de Marița și Tundza, pe o hartă din 1909, sunt însemnate ca plecând din cetatea Adrianopol trei șosele cum și calea ferată Mustafa pașa—Adrianopol—Constantinopol; iar la stânga apelor Marița și Tundza pleacă din cetate șase șosele. Aceasta ne arată că cetatea Adrianopol e un centru însemnat de căi de comunicație: având douăsprezece șosele și o cale ferată.

Am văzut că cetatea are 17 forturi; pentru a vedea importanța ei, vom considera artileria de cetate ce este destinată să o proteje făcând și câteva comparații:

Cetatea București.

Circuitul în kilometri	72
Forturi mari	18
Baterii intermediare	18
Tunuri mari și mici	1070*)
Companii de artilerie de cetate	20

Totalul companiilor (celor două regimente a artileriei de cetate din România este de 20 cu o trupă de 1668 oameni; așa fiind, în termen mediu avea compania de 84 oameni, deci un total de 840 oameni pentru zece companii.

Cetatea Metz.

Companii de artilerie de cetate 20
Artileria de cetate a armatei germane are 156 companii, având fiecare în termen mediu 150 de oameni. Cele 20 companii aparținând corpului XVI de Metz ne dă 3000 de oameni artilerie de cetate.

Cetatea Adrianopol.

Corpul al III-lea de Adrianopol are 5 regimente artilerie de fortăreață, plus două batalioane independente. În cazul cel mai redus am avea 12 batalioane în această cetate, din cele 38 batalioane ale imperiului otoman, după efectivul de pace din 1911. Așa fiind din cei 15 mii artileriști de fortăreață o treime, adică 5000, aparține Adrianopolului, pe când la Kirkilise este un singur batalion de cetate cu aproape

*) A se vedea: Manuel Complet de Fortification par E. Legrand-Girarde general de Brigade, Paris 1909, pagina 470.

400 oameni. Din aceasta rezultă că cetatea București ar fi servită în timp de pace de 800 oameni, cetatea Metz de 3000, iar Adrianopolul de 5000 artileriști de fortăreață. Cetatea București nu are în efectivul său de pace nici un soldat pentru un tun. Astfel ori cine înțelege ce modificări simțitoare se pot face acestor efective de pace la o mobilizare de război. Aceste date comparative ne arată că cetatea Adrianopol, în spiritul militar a celor din Constantinopol, e socotită ca prima cetate a imperiului Otoman.

Adrianopolul este menit să facă gloria sau nefericirea armatelor bulgare.

Intinderea frontului unei armate în campanie joacă un rol însemnat. Armamentul modern nu mai permite mergerea trupelor în masse, căci s'ar expune la surprinderi cari le-ar desființa cu o repeziciune necunoscută în timpurile trecute. Această întindere de front însă trebuie făcută cu multă chibzuială.

Un exemplu din războiul extremului Orient. La Mukden „frontul strategic japonez atingea 100—120 klm și adâncimea așezării trupelor era de 30—35 klm”. De partea Rușilor „grupul de armate se întindea pe un spațiu de 160 klm cu o profunzime mijlocie de 20 până la 25 klm.”

Aceste situații corespundeau la mijlocul lui Februarie 1905.

Bătălia dela Mukden se socotește cel puțin de zece zile, 1—11 Martie 1905. Intinderea frontului de luptă în ultimele faze ale bătăliei au fost 110 kilometri. Rușii numărau 310 mii oameni și japonezii 290 mii oameni pe frontul de luptă.

Ce densitate medie pe suprafața de un klm. p. aveau rușii și japonezii la mijlocul lui Februarie? Și rușii și japonezii aveau aproape 97 oameni pe klm. pătrat. Pentru ultimele faze ale bătăliei rușii au trebuit să-și strângă frontul.

Ce situație este acum în fața Adrianopolului? Frontul armatei bulgare este mai mult de 100 klm. întru cât avem trupe dela *Malko-Tarnovo* până la vest de *Tschirmen*. Ca profunzime întru cât cartierul general al armatelor 1-a și a 3-a bulgare este la Stara-Zagora, fiind distanța de 110 klm. dela front (Adrianopol), putem socoti adâncimea de 120 până la 130 klm. Suprafața ce ar rezulta ar fi 13.000 klm. p. Densitatea pe klm. p. ar fi de 19 oameni.

Să admitem ipoteza că 150.000 bulgari au trecut pe teritoriul turcesc și că înconjoară regiunea dela sudul Adrianopolului de trei părți: la est, nord și vest, formând o zonă de 30 până la 50 klm. în adâncime și o extindere de cel puțin 150 klm. Suprafața ar fi ca de 6000 klm. p. și ne-ar da ca 25 soldați pe klm. p. Pe frontul liniar de un kilometru ar fi ca 1000 de oameni. Ori cum am socoti, bulgarii nu sunt avantajați numericeste față cu armatele turcești.

Turcii, după cum am văzut mai sus, așa cum sunt grămădiți la sud de Adrianopol, sunt cel puțin 100 pe klm. p. în cadrul laterul Adrianopol-Kirkilise-Luleh Burgas-Demotica.

Bulgarii pot avea de făcut un adevărat fapt de război: atacul de front al cetății Adrianopolului, așa ca să se desființeze rezazimul armatei otomane. Reuși-vor? E o problemă pe care greu o vor rezolva ținând socoteală că cetatea e bine așezată și bine apărată.

Problema ca să rămână o parte din armata bulgară pentru izolarea cetății iar cu restul să se meargă asupra Constantinopolului, după cum se scrie în „Le Temps”, e lucru greu de realizat. Cel ce scrie în ziarul parizian crede că efectivele armatei bulgare sunt nenumărate și că otomanii au încetat de a mai fi un popor purtător de arme.

(„Ord.”)

Teodor Crivetz.

Din Valea Almajului.

Cu desființarea confiniului militar, toate lile noastre — afară de cea din Caransebeș și Orșova — au trecut în administrarea comunei și se susțin din așa numita „fondatiune grănică”, iar acolo unde fundatiunea grănică nu aduce atât cât se cere pentru salarizarea învățătorilor, școala primește ajutor dela stat. În aceste școli foarte puțin, sau chiar nimic nu se scrie din limba română, așa că copiii nu știu nici să citească și scrie românește cum se cade. Că să și învețe românește când la aceste școli se aplică învățătoare cari nu știu o iotă românește.

Starea descrisă mai sus constituie un adevărat pericol pentru neamul nostru, pericol pe care trebuie prevăzută cu toții, și l'a prevăzută și Prea Sfințitul episcopul Miron Cristea, când a început să înființeze preoțimea, prin circulare și pastorele înființarea bibliotecii parohiale, reuniuni culturale și economice, a ține școală cu analfabeții, ca să puțin pe calea aceasta să se poată cultiva poporul în limba sa maternă.

Intelectualii comunei Bozovici, cu preoții în frunte, pentru a răspunde măcar în parte la demnurilor date de Prea Sf. Sa, a luat inițiativa de a zidi o casă potrivită acestor scopuri, îndemnând locuitorii mai cu stare să contribuie cu sume bănești, să lucreze cu mâna și cu carul, să aduna materialul necesar pentru ridicarea așezămintei „Case culturale”. Românii noștri au ascultat, fără să șovăiască, glasului conducătorilor și în scurt timp au adunat o sumă de aproape 6000 coroane cu care s'a început zidirea. Comunitatea de avere încă și-a făcut datoria, dar din cauza lipsei la această zidire. Institutul de credit și economii „Oraviciiana” din Oravița, care o țiglarie aici ni-a dat 50.000 de bucăți de cărămidă cu preț redus. Pe lângă toate aceste contribuții, edificiul nu s'a putut termina, nefiind bani de ajuns.

S'a făcut apel la toate băncile noastre, la băncile însă, durere, până astăzi nici una nu a răspuns.

Am așteptat mai mult sprijin dela obștea noastră, dar ne-am înșelat. Și totuși, nu descurajăm. Cu ajutorul bunului Dumnezeu gândul nostru tot se va înfăptui odată și atunci ne vom avea noi casa noastră, care va fi locul de întâlnire celor dornici de înaintare. În casa culturală vom ridica, vom așeza biblioteca parohială și școala română. Dumineca și în serbători vom aduna poporul la casină, unde vor găsi toate foile românești mai de seamă. Vom ține cursuri cu analfabeții și din când în când câte o prelegere din științele ce interesează poporul. Tot aici se vor înălța cântările noastre bisericesti și lumesti, bun e Dumnezeu, corul nostru nu va fi cel din urmă. Mai avem de gând să înființăm diferite reuniuni economice, de consum și altele, toate bunele și înaintarea neamului.

În fața acestor gânduri bune toate glasurile căreotășilor, cari numai critica știu, iar la acțiune nu-i găsești nici cu lampa lui Diogene, trebuie să amuțescă. Un nou apel, adresat băncilor românești și oamenilor noștri mai înstăriți, sperăm că ne va putea apropia de realizarea scopului urmărim.

Inițiatorul.

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, măști, tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 2

— palatul Fischer Elza

Conflagrațiune europeană?

Finis Turciae? — Statul-quo nu se mai menține în Balcani? — Atitudinea Angliei, Franței, Rusiei României și Austro-Ungariei. — Lupte sângeroase în jurul Adrianopolului. — Ușkübul a capitulat. — Solidaritatea statelor balcanice. — Spre Constantinopol?

Arad, 28 Octombrie.

Scara armelor este defavorabilă Turciei. Chiar și cei cari dăruie, pentru pacea Europei, reșita lor, recunosc astăzi că au fost militarea mai pe jos de toate așteptările. Așa fiind și încă Bulgarii se pregătesc să meargă asupra Constantinopolului. — se pare că momentul intervenției a sosit.

Intr'adevăr din Paris vine știrea, că Poincaré sămănește cu ambasadorii puterilor în vederea unei asemenea intervenții, dar întâmpină serioase dificultăți. Există mai ales convingerea, că statele balcanice învingătoare nu vor mai fi medesie în pretențiile lor, nu se vor mai mărunți a cere autonomia Macedoniei, ci vor voi să rămână măcar ca o parte din teritoriile pe care le-au ocupat militarmente. **Aceasta ar însemna însă sfârșitul Turciei în Europa.** Pe de altă parte se confirmă știrea, că **Sârbi au ocupat orașul Ușküb.** Această lovitură e tot atât de mare ca și cea dela Kirk-kilisse.

Turcii se văd deci respinși pe toată linia, pe cel dușmanii lor le ocupă tot mai mult din teritoriu. Aproape sunt reduși la o însemnată fașă de pământ din fața Constantinopolului. Tot ce se aștepta dela conducerea lor militară, dela învingerea ostăveștii otomane, — a rămas neîmplinit. Locuri întărite se părăsesc după două zile, când un Osman a ținut Plevna luni de zile. Plevna neîntărită și nepregătită pentru rezistență.

Acum, că se spune că Turcii se țin în defensiva pentru a lărtui și epuiza pe Bulgari și pentru că ei se întăresc pe fiece zi, se poate să fie exact. Dar cu victoriile Bulgarilor, Turcii nu mai au multă vreme de pierdut. Fără a mai vorbi de demoralizarea ce trebuie să producă în propriile lor rânduri vecinicia retragerii și trecerea a tot mai multe poziții în mâinile dușmanilor, rămâne răvășat faptul că, **cu defensiva nu s'a ieșit nici o dată victorios dintr'un război.**

Pierderea Kirkkilisei este pentru Turci o gravă pierdere. Aceasta se vede din chiar atitudinea lor. Ei sânt nevoia de a o recuceri și telegramele din Constantinopol vorbeau chiar că ar fi fost recucerită. Dar confirmarea acestei știri n'a sosit până în acest moment, pe când din cartierul bulgar vin amănunte cari par a arăta, că retragerea Turcilor a degenerat într'o adevărată înfrângere, deoarece tunuri, munițiuni și provizii au fost lăsate în părăsire.

Nu e de crezut însă că Turcii să nu reia războiul, cu mai mult eroism cel puțin, dacă nu și cu succes deplin. Pe de altă parte puterile nu vor deloc de acord cu împărțirea Turciei între statele mici și sub influința Rusiei. În asemenea împrejurări șansa de viață a imperiului otoman e și de astădată în vechea rivalitate dintre puteri. Nu din dragoste pentru Turcia, ci din vâdă reciprocă, o vor salva și de data asta.

Turcii recuceresc pozițiile dela Kirk-kilise.

Londra. — *Correspondentul ziarului „Daily Express” anunță din lagărul turcesc, că trupele turcești au rupt linia de luptă a armatei bulgare între Kirkkilise și Marış și au recucerit mai multe pozițiuni.*

Lupte sângeroase în jurul Adrianopolului.

Londra. — Agenției Reuter i se anunță din Sofia: După știri particulare sosite din regiunea

Adrianopolului șrapnele bulgare au incendiat o parte a orașului Adrianopol. **Bulgarii au ocupat trei forturi turcești; iortul Marăș, unde Bulgarii au făcut 1800 prizonieri turci, apoi forturile Havaras și Supilar** precum și gara din marginea orașului.

Constantinopol. — Depesile particulare ale ziarelor turcești dau detaliu neclare despre luptele din jurul Adrianopolului, fără a pomeni rezultatul final al luptei. Cele mai îndârjite atacuri bulgare par a se fi îndreptat contra punctului Marăș, la 8 km. spre est dela Adrianopol unde există fortificații exterioare pe o colină înaltă de 130 metri. Bulgarii au atacat fortificațiile cu 8 batalioane dar tunurile turcești au tras în tot cursul nopții de alături, pricinuind mari pierderi Bulgarilor. Turcii n'au avut nici un mort.

Ieri dimineață, Bulgarii au reluat asaltul, dar au fost iarăși respinși cu mari pierderi. Turcii au avut un ofițer ucis și trei soldați răniți. Grosul forțelor bulgărești rămăsese în urmă. Bulgarii s'au retras și din diferite alte puncte și în special dela Arnaukocaj, spre nord-est de Adrianopol. Artileria turcă a distrus un pod făcut de Bulgari peste apa Arda.

Turcii ar fi luat Cermen spre nord-est de Adrianopol, pe linia ferată. Canonada generală care a ținut două zile, a fost intr'atât de puternică, încât autoritățile au scos din sate femeile bătrâne și copiii adânc speriați. Turcii au făcut numeroși prizonieri bulgari printre cari doi coloneli și doi locotenenti. S'a constatat că erau și Sârbi printre Bulgarii fugari. Se știe că un regiment de artilerie bulgară a fost cu totul distrus lângă Adrianopol. Cartierul general se schimbă continuu. Timpul e ploios.

Stara-Zagora. — Asupra luptei care a avut loc la est de Adrianopol și în care Bulgarii au luat 12 tunuri, 16 care cu munițiuni și 1100 de prizonieri, se mai comunică că cartierul general bulgar următoarele:

În dimineața zilei de 11 Octombrie v. 2 regimente turcești de infanterie și artilerie porniseră din direcțiunea Ușküb în marș spre Adrianopol. Din cauza terenului accidentat cele două regimente se opriseră. După ce cele două regimente porniseră din nou, o parte din trupele turcești a fost decimată surprinse de avantajurile unei colcană bulgărești care venea dinspre nord. S'a încins o luptă îngrozitoare și caracteristică. O parte din soldații înaintau fără să-și dea seama de pericolul în care căzuseră cei rămași în urma lor. Bulgarii au atacat apoi întreaga colcană turcească deschizând un foc viu asupra ei. A fost decimată întâi artileria așa că tunurile și munițiunile au căzut în mâinile Bulgarilor. Infanteria turcă a încercat să se salveze și să ia apoi pozițiile contra Bulgarilor.

Infanteria bulgară nu lăsă însă infanteriei turcești timpul ca să se reulegă și o tactică cu baionete. După o luptă sângeroasă infanteria turcească a fost și ea înfrântă.

Lupta decisivă se apropie.

Constantinopol. — *Generalul armatei turcești Nazim pașa, ministru de război, a plecat împreună cu Salih pașa, ministru lucrărilor publice, în regiunea Adrianopolului. Plecarea lui Nazim pașa și Salih pașa este considerată ca un semn că lupta decisivă se apropie.*

Sofia. — Comandamentul militar bulgar a provocat garnizoana din Adrianopol să capituleze.

Orașul Ușküb ocupat de Sârbi.

Belgrad. — Oficial se comunică: **Trupele turcești au părăsit orașul Ușküb dela aniazii. Sârbi au luat orașul fără nici o luptă. Bucuria e nedescriptibilă la Belgrad. Intrarea principelui moștenitor la Ușküb s'a făcut în mod solemn; consuli au luat parte la recepțiune în uniformă. Principele moștenitor a ținut la un Te-Deum la biserica sârbească.**

Textul oficial care anunță ocuparea orașului Ușküb, spune că Turcii au fugit din acest oraș.

Sandjaciul izolat de către Turcia.

Kursumlija. — Armata a treia sârbă plecând dela Pristina a cucerit cu neînsemnate pierderi orașele Verisovici și Vucitrin (Veldzterin), și luând dealungul căii ferate Ușküb-Mitrovita izolând astfel sandjaciul de către Turcia.

Grozăviile luptei dela Kumanovo.

Belgrad. — Iată amănutele oficiale cari au sosit în privința luptei dela Kumanovo: Trupele sârbești cari au luat parte la această bătălie erau în număr de 35.000 de oameni. Înaintarea trupelor, mai cu seamă a artileriei, a fost foarte grea, din cauza ploilor. Regimentele 7 și 18 infanterie au început lupta și au silit pe 300 armăuți a se preda. Dar, după ce albanezii au făcut semn că se vor preda, au deschis focul în contra sârbilor dela o distanță de 15 pași. A fost atunci o adevărată baie de sânge: sârbii au avut pierderi mari, dar toți albanezii au fost uciși. Voluntarii sârbii au respins cavaleria turcească După o luptă de două zile turcii au fost gonți; trupele sârbești au capturat treizeci tunuri. Printre cei căzuți la Kumanovo sunt mulți ofițeri și soldați din Belgrad.

Belgrad. — Lupta dela Kumanovo a fost, după relațiile oficiale, cea mai sângeroasă și mai bogată în jertfe din câte s'au dat dela izbucnirea războiului. Sârbii au pierdut — morți și răniți — vre-o 2000 de oameni, pe când turcii au avut numai morți 8000, plus număr incalculabil de răniți. Relativ mare a fost și numărul ofițerilor căzuți de ambele părți. Pierderi cu desăchire mari au suferit trupele garnizoanei Belgrad, cari au atăcat cu baioneta pozițiile cele mai grele. Între căzuți sunt mai mulți ofițeri de stat major sârbi, între cari și comandantul regimentului 7, locotenent-colonel Glissici.

Constantinopol. — Populația turcă este foarte indignată din cauza comunicatului oficial al ministerului de război despre învingerea dela Kumanovo, respective despre înfrângerea armatei sârbo-bulgare. Dimpotrivă, armata aliată sârbo-bulgară a înfrânt pe turci și a cucerit orașul Kumanovo.

Căderea orașului Scutari iminentă.

Roma. — Din cartierul general muntenegrean se anunță, că ocuparea orașului Scutari de către armata muntenegreană se așteaptă în fiecare moment.

Constantinopol. — *Ministru de război și generalul armatei turcești Nazim pașa a declarat că se așteaptă la căderea orașului Scutari, deoarece nu poate trimite acolo trupe. Dacă turcii vor învinge pe Sârbi și Bulgari, spune Nazim pașa, va fi o jucărie ca să recucerească Scutari și să pedepsească pe Muntenegri și pe Greci.*

Lupta turcilor cu grecii la Kumanzades.

Atena. — Agenția ateniapă comunică: Generalul Sapundzakis telegrafiază din Arta: Ieri toată ziua lupta în defileul dela Kumanzades a fost nesigură, însă peste noapte Turcii întreprinsă o surprindere cu forțe mult superioare forțelor noastre și isbutiră a respinge cele două batalioane gece cari ocupau defileul și primii munișori dela Kifla. Lupta a urmat toată noaptea la Grikovo. Turcii au fost respinși cu mari pierderi din pozițiunile ce ocupau, prin contra atacurile noastre. Pierderile noastre sunt: un căpitan și trei soldați uciși; un locotenent și 40 de soldați răniți. Lupta continuă și azi. Pierderile Turcilor sunt de 70 de morți și 10 prizonieri. Numărul răniților lor este necunoscut.

Regele Greciei în Larissa.

Atena. — Regele Gheorghe al Greciei însoțit de moștenitorul de tron la Larissa.

O nouă victorie grecească.

Atena. — O brigadă de cavalerie grecească a ocupat localitatea Cozani evacuată de Turci, cari s'au retras din Kiafa, unde o luptă îndârjită a ținut trei zile. Trupele grecești înaintează spre Philipiada și Strelina. 800 de voluntari crețani au sosit aci.

Solidaritatea statelor balcanice.

Berlin. — Un reprezentant diplomatic al unui stat balcanic într-o convorbire avută cu un ziarist a declarat, că statele balcanice nu vor părăsi regiunile ocupate în cazul unei victorii pe câmpul de război. Ele vor lucra pentru convocarea unei conferințe europene la care să ia parte și reprezentanții lor. Dacă marile puteri nu vor recunoaște noua situație creiată prin ocuparea regiunilor din imperiul otoman de către statele balcanice, acestea nu se vor retrage decât dacă Europa va interveni cu arma.

Primul imperator balcanic.

Stara-Zagora. — În timpul serviciului divin, oficiat cu prilejul căderii Kirkilisei, mitropolitul Metodius a numit pe regele Ferdinand primul imperator al noului imperiu greco-ortodox, care se va ridica pe ruinele imperiului otoman distrus.

Spre Constantinopol.

Berlin. — Corespondentul ziarului „Ruskoje Slovo” află din sursă bine informată, că armatele celor patru state aliate se vor uni la Monastir și de acolo vor pleca la Constantinopol, unde speră să dicteze Turciei condițiunile de pace.

Presa austriacă și războiul.

Viena. — „Neue Freie Presse” face reproșuri aspre comandanților armatei turcești, și crede că Turciei nu-i rămâne — dacă nu va produce cumva vre-o minune — decât să ceară intervenția puterilor. Oficiosul „Fremdenblat” glăsuște despre dorința unanimă (?) a tuturor statelor de a se localiza războiul; „Reichspost” pare a se fi zăpăcit rău, căci mână apa la moara statelor balcanice, cu o neînțelegere desăvârșită a primejdiei ce amenință monarhia. „Die Zeit” a făcut senzație cu o telegramă din București, așteptată și înțeleasă mai ales de cercurile militare. E cel dintâi cuvânt energie al României, și care spune altceva decât neutralitatea cu orice pret, accentuată până acum.

„Intre nici o împrejurare nu poate tolera România ca să fie schimbat fără voia ei statul-quo în Balcani și ca să fie modificat în defavorul ei echilibrul de până acum al forțelor. În această stăruință a sa România se știe de acord cu Austro-Ungaria și de aci încolo este sigur, că dacă e de lipsă ambele state vor pași umăr la umăr pentru apărarea intereselor vitale ce au amândouă”.

Acest ton categoric place mai ales celor din Viena, cari obosiți de speculațiunile sterpe ale diplomaților doresc un gest energic, demn de Austria-jună. Atitudinea hotărâtă a României a fost primită cu entuziasm de adevărații patrioți austriaci, și între aceștia în primul rând de cercurile militare conștii de ceace pot.

Intervenția puterilor în războiul balcanic.

Constantinopol. — Ministrul de externe, Noradunghian, declară unui ziarist, că nici una din marile puteri n'a făcut până acum declarația de neutralitate. Cu toate că atât Anglia cât și Franța au anunțat oficial neutralitatea lor față de războiul de acum, nici chiar ele

Cătră cer înalți întrebătoare,
Ochii, Țara mea!
Vezi că negri nori vin să 'năsoare
Miază-noapte, Răsărit-de-soare
Și presimți că vine vreme rea...

Ești deprinsă tu cu-astfel de vreme,
Azi ca și 'n trecut....
De fără-de-legi Ardealul geme,
Plină-i Bucovina de blesteme,
Plânge Basarabia sub cnut.

Și prin munți și văi bogate 'n roade
Tremură tânjind
Un vlăstar plâpând al tău, și cade
Năpădit de crâncene noroade:
E pribeagul păcurar din Pind!

Știe că nici Dunărea nu doarme,
Că voinici tu crești
Cari, când tu le vei striga „La arme!”
Vor sări să 'nfrunte și să sfarme
Chiar marelui împărătești!

ST. O. IOSIF.

I M N.

Când în alte țări, pe care Soarta
Le-a cruțat mereu,
Infloreau științele și arta, —
Neclintită tu ai stat la poarta
Neamurilor, și-ai luptat din greu!

Ai luptat, — și alții se întruptă
Azi pe urma ta —
Iia ta-i o zdreanță 'n patru ruptă...
Totuș, țara mea vitează, luptă!
Luptă, până ce mai poți lupta!

Cel ce 'ntoarce foile Istoriei
Știe că tu ai
Multe 'nfringeri, dar mai multe glorii;
Că de strajă treji îți stai feciorii,
Căciularii marelui Mihai!

n'au făcut convenitele comunicări Sublimei Porți.

Petersburg. — Se afirmă că în cazul când Buigarii vor ocupa Adrianopolul, marile puteri vor propune beligeranților un armistițiu. La Petersburg se dă ca sigur că armatele statelor balcanice vor înainta spre Constantinopol.

Londra. — Agenția Reuter află că în vederea bătăliilor decisive iminente un viu schimb de vederi are loc între marile puteri, cari toate, precum se declară, sunt în deplin acord de a împiedica vre-o complicațiune europeană care să rezulte din războiul balcanic.

Anglia mobilizează?

Londra. — Sub impresia evenimentelor din Balcani, guvernul englez a ordonat mobilizarea flotei și până acum au fost chemați sub arme 30.000 soldați marinari.

Franța intervine pentru supușii greci.

Constantinopol. — Ambasada Franței a făcut ieri un demers pe lângă Poartă în contra vexațiunilor comise de către autorități contra supușilor greci, și anume cei cari voiesc să plece sunt împiedecați iar ceilalți siliți să plece; vre-o 50 de inși au fost arestați prin suburbiile Constantinopolului. Ambasada a amintit Porții că, conform ultimei ei note de răspuns luând act că Franța și Rusia au luat protecțiunea supușilor greci, trebuie să trateze pe Greci conform dreptului internațional general.

Rusia nu declară neutralitatea.

Paris. — După o știre sosită ministerului de externe guvernul rusesc e hotărât să renunțe de a-ș mai declara neutralitatea. Ca motiv se dă că și guvernul austro-ungar a luat această hotărâre. Știrea n'a surprins pe nimeni, întrucât după ultima convorbire dintre Poincaré, Iswolsky și ambasadorul austriac s'a știut aici că Austro-Ungaria și Rusia au tratat în privința declarării neutralității dar au ajuns la concluzia că prin aceea nu s'ar aduce nici un serviciu interesului general.

Se zice însă că atât Sassonow cât și Berch-

told au dat asigurări reprezentanților diplomației ai statelor beligerante că de fapt atâta timp cât nu va fi un motiv puternic nici Austria, nici Rusia nu vor părăsi neutralitatea.

Atitudinea României.

Triest. — „Piccolo della Sera” primește o telegramă din Berlin prin care se afirmă, că România până acum și-a păstrat neutralitatea. Aceasta nu înseamnă că și-o va păstra până la sfârșitul războiului. Asemenea marilor puteri, România așteaptă desfășurarea războiului și la momentul oportun va lua o hotărâre.

București. — Se anunță din sursă bine informată că România își va păstra neutralitatea, însă nu va da nici un comunicat hotărât în acest senz. Guvernul român pretinde menținerea statului-quo în Balcani. Față de această opinie publică cere compensațiuni teritoriale, iar partidul liberal face agitație pentru mobilizarea armatei române.

Statul quo nu se va mai menține în Balcani?

Köln. — Din Paris și Londra se așunță că în urma victoriilor bulgarilor speranțele de pace au dispărut cu desăvârșire.

Cercurile politice și diplomatice engleze sunt de părere că în cazul dacă armatele statelor balcanice vor ajunge până la Constantinopol, menținerea statului quo va fi imposibilă, — deoarece atunci Rusia nu va mai fi de acord cu celelalte puteri.

Dacă situația nu se va schimba, puterile se vor afla în fața unor evenimente de o extremă gravitate. La Paris își dau seama că Turcia va înceta a mai exista ca stat în Europa.

De aceea sunt temeri că Austria va interveni din cauză că această putere nu va suferi nici odată ca la sud să se formeze un mare stat slav.

Viena. — Aflăm din sursă diplomatică următoarele: Succesele neașteptate ale statelor aliate din Balcani, după părerea diplomației euro-

(T6.02-10)

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că atelierul meu de

Rugând binevoitorul sprijin al on. public din loc și provincie, sunt

Cu distinsă stimă:

croitorie engleză pentru domni
din strada József Főherczeg nr. 2. I-am strămutat în strada József Főherczeg nr. 1. etajul I.

Tóth Ferencz.

pena au convins pe marile puteri și mai ales pe Austria că s'au înșelat grav în planurile lor.

Puterile europene au fost de părerea că Turcia trebuie să se opună atacurilor statelor balcanice. Austria și-a urmat diplomația în această direcție, evenimentele dela Kirkilise au convins-o însă că a făcut o diplomație greșită. Diplomația austriacă și-a tras consecințele acestei greșeli și a hotărât să revizuiască directiva actuală a diplomației. Contele Berchtold în cursul audiențelor la monarhul va expune și va convinge pe suveran asupra noii directive a diplomației austriace.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 Octombrie 1912.

Un balet nou de Dr. G. de Fantasi. Ziarele din Viena și Praga anunță pentru 9 Noembrie prima reprezentare a baletului clasic: „Prometeu”, scris de Dr. Fantasi pe muzica originală de Beethoven la opera națională cehă din Praga. F. de Weingartner, primul cunosător a lui Beethoven a apreciat foarte bine acest balet, care în mod de tot muzical ilustrează pe scenă motivele divine ale lui Beethoven. Weingartner dorește să dirigeze acest balet în Hamburg și Paris. Acest op nou al autorului român bine cunoscut și în București se va reprezenta pe mai multe scene din Europa.

O misiune rusă la București. Se afirmă că în curind marele duce Nicolae Nicolaevič, unchiul țarului, va sosi în curind în București, împreună cu o numeroasă suită, pentru a preda regelui bastonul de mareșal al armatei ruse.

Se dă o importanță politică extraordinară acestui fapt, în legătură cu care sunt multe coniecturi asupra cărora vom reveni.

Intrunire agricolă. Subscrisul comitet central vestește obștea noastră, că va ținea Duminecă, la 3 Noembrie n. în comună Vurpăr o intrunire agricolă, la care se va vorbi despre cultura pomilor și despre însemnătatea însoțitorilor de tot soiul, și în deosebi despre foloasele însoțitorilor de credit sătești sistem „Raiffeisen”.

Se invită la această lucrare toți binevoitorii poporului nostru.

Sibiu, 23 Octombrie n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”. P. Lucața, președinte. V. Tordășianu, secretar.

Nouii medici români. La promoțiile de Sâmbătă ale universității din Budapesta au fost promovați doctori în științele medicale și doi români: apreciată dsoară Laura Seni din Nasăud și Simion Ursu din Cața, fratele profesorului de universitate Ion Ursu.

Colectă. Pentru școala română din Nima au mai dăruit următorii generoși: Dr. Ion Olteanu avocat 5 cor., Dr. Buzura avocat 2 cor., Dr. Roman avocat 2 cor., Andreiu Ludu adm. protop. 1 cor., Vasile Muste protopop. gr. cat. 1 cor., N. German contabil 1 cor. Total cor. 12.—. Colecta a fost întreprinsă de dl Dr. Olteanu între intelectualii români din Lăpușul-Unguresc, pentru această osteneală mulțămesc călduros d-sale. — Nima, Gheorghe Nanu, preot gr. cat.

Intrunire colegială. Absolvenții Seminarului pedagogic din Arad în Iunie 1908, — conform înțelegerii — sunt rugați să se prezinte la întrunirea colegială proiectată pe 3/16 Noembrie 1912, cu ocazia serbărilor centenarului acestui Seminar, — la orele 8 dim. în grădina seminarială. — Maria-Radna, 27 Oct. c. Victor E. Sabo, stud. univ.

Sezătoarea literară din Arad. Sezătoarea literară de ieri seara pe care au aranjat-o muncitorii români din Arad, și în special culegătorii tipografi dela ziarul nostru, a reușit foarte bine, mai bine decât se aștepta lumea. Public românesc, după cum li-i Aradanilor obiceiul, a fost puțin, dar acest public, doritor de cultură românească și de-o hrană sufletească superioară unui calabăr, merită toată stima oamenilor de bine. Dl Constantin Savu, redactor la „Românul” a cântat la vioară o bucată din opera „Il Trovatore” de Verdi, dl Neguș, culegător tipograf, a declamat poezia „El-Zorab” de Gh. Coșbuc, dl Sava Damian, culeg. tip. a cântat „Mai am un singur dor” de Șorban și „Hora dela Drăgășani” de C. Savu, fiind acompaniat la armoniu de dl C. Savu, dl I. Grămadă, redactor la „Românul” a rostit o conferință din istoria Românilor în legătură cu războiul din Balcani. Dsa a mai citit două povestiri umoristice din I. Basarabescu și din Pătrășcanu. Seria sezătorilor literare va fi continuată.

Câștigul la loterie a dlui avocat Dr. Aurel Novac. Dl avocat din Pecica Dr. Aurel Novac a câștigat cu nrul 103,881 la „Loteria de clasă” frumoasa sumă de 200 mii de cor. Ne bucurăm că un român a avut parte de așa noroc. După asigurările ce ne vin dl Novac va pune mâna la ridicarea unei stări mai bune a unor instituții românești de-a aservi o seamă de scopuri naționale între cari și „Aeroplanul Vlaicu III”

înmanuând dlui Goldiș azi 1000 cor. În Pecica a procurat 20 de rânduri de haine pentru băieții săraci dela școala de acolo. — Felicităm pe dl Novac pentru gândul bun ce-l are.

Cucunie. D-nul căpitan de infanterie din Orăștie D. Florian s'a cununat zilele trecute cu d-na Victoria Vlad, dăruind cu acest prilej 20 coroane pentru fondul ziaristilor și rescumpărând astfel anunțurile convenționale cu o faptă din cele mai frumoase. Sincerile noastre felicitări!

Cele mai mari orașe. Iată după Geographische Mitteilungen, care e populația celor mai mari orașe din lume:

Europa: Londra 7.253.000, Paris 2.888.000, Berlin 2.852.000, Viena 2.065.000, Petersburg 1.908.000, Moscova 1.617.000 și Hamburg 1.132.000.

Azia: Tokio 2.186.000, Calcuta 1.239.000, Osaka 1.230. Hsiangian (China) și Bombay 1.000.000.

America: New-York 4.767.000 Chicago 2.185.000, Filadelfia 1.549.000 și Buenos Ayres 1.400.000.

Apus trist. Academia de științe din Paris a luat act zilele acestea de moartea unui savant inventator, care a avut zilele lui de glorie, Muehot, fost profesor universitar. El a isbit cel dintâi să utilizeze, la punerea în mișcare a mașinilor, razele soarelui prin mijlocul unei oglinzi. Aparatul a fost experimentat cu succes în 1878. S'au făcut atunci diferite aplicațiuni printre cari prepararea supei pentru soldați în campanie. Misiunea Flatters, care a pierit în Sahara, întrebuința acest procedeu ușor și necostisitor.

Muehot moare la 80 de ani, sărac, uitat, pe când invenția lui e aplicată cu profit în multe părți, mai ales în Egipt, unde inginerii o folosesc la mari lucrări tehnice. În anii din urmă numai ajutorul unor prieteni l'a scăpat de miserie.

E drept că într'atâta se neglija pe el singur, în cât de zece ani uitase să-și ia pensia dela universitate!

Care-i mama? Se știe ce mari controverse a provocat frumoasa chestie a „căutării paternității”. Iată că o șgimotoasă comunicare făcută la congresul de chirurgie din Franta, ridică problema „căutării maternității” și face loc celor mai ciudate ipoteze.

Un elev al doctorului Alexis Carrel, ale cărui lucrări le-a urmat la institutul Reckefeller din New-York, doctorul Sergiu Voronof, vine și declară, cu probe, că altoiul ovarian eterogen este de aci înainte posibil. Imprumutând ovarele a două oi, A și B, drul Voronof le-a altoit

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE COGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senioz

(167)

— Urmare —

Așa că, spre a nu omite nimica, la declinul zilei mele, sunt în căutarea unui colțisor unde să-mi petrec restul zilelor mele. În așteptare, stam oprit, staționez la unul din vecinii apropiați ai Excelenței Voastre.

La cine?

— La Tentetnikof. (Generalul încrunță din grincene). Ah! dacă Excelența Voastră ar ști cât îi pare lui de rău că n'a arătat toată atenția pe care trebuia s'o arate, cum zice el...

— La ce?

— La... serviciile Excelenței Voastre. El zice că nu găsește cuvinte spre a-și arăta tot ce ar voi să poată să spună, și zise: „Dacă aș putea măcar, Excelenței Sale, într'un fel or în altul... fiindcă, cum foarte bine zice el, eu știu să apreciez pe oameni, pe aceia mai ales cari sunt mântuitorii, adevărații mântuitori ai patriei...”

— Ei! mă rog, ce are el în cap? Eu nu-s de fel supărat, zise generalul îmblânzit de pateticul interlocutorului său. Eu l'am iubit chiar pe omul acesta, și mult; cred că cu vremea are să devină un om... util.

— Excelența Voastră are o vedere de o justetă!... Da, e un om care va fi util; da, da, util... un om care vorbește, trrr... Așa are un talent la vorbă! și cum mai poartă condeiul, krrr... Da, se poate zice un condeiu... adică..

— Dar el scrie, îmi pare, prostii, mici versuri destul de neghioabe.

— Nu, Excelență, de fel, nu-s prostii la naiba ceea ce scrie el... Versuri! oh! de fel.

— Scrie ceva raționabil?

— Scrie istoria, uite!

— Istoria! istoria cui, a ce?

— Ei! ei istoria... Aici Cicikof se opri; apoi, fie pentru că avea în fața lui un general, fie pentru dorința de a da o mare importanță gazdei sale, el adăogă:

— „Istoria generalilor”, Excelență.

— Cum a generalilor! a căror generali?

— A generalilor generalității în general, Excelență, adică în general a generalilor, ori, ca să spun într'un cuvânt, a generalilor patriei”.

Cicikof se fâstăcia, se îcurca, bâlbăia; el o observa cu amărăciune; era gata să scuipe, cum fac Rușii de obicei între ei în cazurile acestea dificile, și-și zicea în sine: „Maică Doam-

ne! sunt eu stupid astăzi!” El adăogă între dinți.

„Pardon, nu știu tocmai bine ...”

— Ce istorie are să fie aceasta? istoria unei epoce oarecare, ori o istoria particulară... biografia unui generalism? Ori poate, istoria tuturor generalilor ruși, cu grămada? Imposibil... Să fie oare biografia generalilor cari au participat la 1812?

— Tocmai! Tocmai! a generalilor din 1812, a acelor cari au fost la 1812, Excelență, la arme 12!

Dupăce afirmă astfel, el își zise în sine: „Mai curind mi-ar frînge cineva oasele decât să mă facă să înțeleg lucrurile astea!”

— Dacă-i așa, de ce nu vine să mă vadă? I-ași putea procura ușor o sumedenie de materialuri prețioase.

— Dar el nu îndrăznește, Excelență.

— Ce nebunie! Cum ar putea el să creadă, pentru o vorbă... un nimic... Haide de! nu sunt eu tocmai cum mă crede el... Voi merge dar eu ca să-l văd... De ce nu? de ce nu?

— Nu, el nu se va lăsa îndatorat; îi voi spune eu... Are să alerge, bucuros... zise Cicikof recăpătându-și complet siguranța. El gândi: „Nu se poate un noroc ca așa! și cum a venit vorba asta asupra generalilor la vreme! Când mă gândesc că flecăream, așa, ca să înveselesc covorul!...”

(Va urma).

la alte două oi C și D. Încrucișată după 6 luni, oia C a arătat dela început reușita altoiului, organul înprumutat substituindu-se organului scos așa de bine că numai cicatricea mai amintea operația. Iar oia D se pregătea să nască... În atari condițiuni, cărei mame vom fi înălțimii ei se va naște? Ce influențe, ce semne va avea? Și nu e vorba decât de animale, de oi, dar oia ca și capra au un aparat foarte asemănător cu al nostru. Chirurgii noștri, oameni cari au toate îndrăznețiile, aplică-vor ei oare la speta omenească, descoperirea doctorului Voronof? Care va fi de ajuns să înlocuiești un organ bolnav printr'unul sănătos ca să vindeci sterilitatea?

Tecutic și chiar practic lucrul azi nu pare imposibil. Nu toate organele noastre mor după moartea reală. Vitalitatea lor poate persista mai multe ore, chiar mai multe luni, după cum demonstrează lucrările lui Cărel. Autorul face o comunicare de mare importanță. Altoiul eterogen nu e posibil decât numai în animale oarecând o „rudenie de sânge”. N'a reușit niciodată să se căutată schimbul între organe de aceeași specie, dar deosebite între

Fără a insista mai mult, se vede însemnătatea comunicării doctorului Voronof. Ea răstoarnă multe doctrine și deschide porțile la discuții pasionate.

x Afacerea dintre banca Aradi forgalmi bank r. t. și Nagymagyaralföldj bank r. t. din Debrețin a fost tranșată definitiv, din care cauză capitalele celei dintâi, precum și interesele din răstimp și toate cheltuielile au fost restituite și au fost trimise băncii Aradi első ikpénztár. În urma acestui fapt institutul și-a început activitatea normală.

Ultima oră.

Bulgarii la Baba-Eski.

Sofia. — Bulgarii au înaintat azi până la Baba-Eski, 50 chilometri spre sud de Kirk-kilise. Aici ei au năvălit asupra unui tren cu munitii, ocupându-l.

Nouă victorii sârbesti.

Belgrad. — Armata sârbească de vest, de sub conducerea generalului Iancovici, trece din învingere în învingere. Încă două orașe turcești au căzut: Köprülü și Prijpolje, ambele de o considerabilă însemnătate strategică.

Cine poartă vina căderii fortăreței Kirk-kilisse.

Constantinopol. — Răspunderea pentru căderea fortăreței Kirk-kilisse cade în sarcina lui Mahmud Muctar pașa, deoarece trupele de sub conducerea sa au dat atacul fără nici un plan bine chibzuit și așa nu-i mirare dacă au trebuit să se retragă dinaintea dușmanului. Neonorocitul comandant va fi chemat la răspundere în fața tribunalului militar. El e fiul actualului mare vizir, astfel că nesecotința lui are urmări grave și asupra situației guvernului, care în cel mai scurt timp va trebui să se retragă.

200 de soldați turci osândiți la moarte de ministrul de război.

Constantinopol. — Dintre comandanții trupelor turcești dela Kirk-kilisse, singur colonelul Hilmi a avut o atitudine demnă. Retragerea trupelor de sub conducerea lui, s'a făcut în ordine perfectă. Toți cei lași conducători vor fi dați pe mâna tribunalului militar 200 de soldați, cari la apărarea fortăreței Kirk-kilise au manifestat o purtare lasă, au fost azi împușcați, la ordinul ministrului de război. Intre cei împușcați se află și mai mulți subofițeri.

România mobilizează.

Viena. Din Londra și București se anunță, că la București și Ploiești se fac mari concentrări de trupe. Știrea aceasta a pricinuit

mare senzație în Viena. Ziarele vieneze spun, că o mobilizare a României necesitează și o mobilizare din partea Austro-Ungariei, ca alinață a ei. Cu prilejul recepției membrilor nouii guvernului M. Sa regele Carol a cerut concursul tuturor în situația gravă actuală. Regele a declarat, că are încredere în armată și, că România va ieși cu onoare din încercarea la care va fi supusă. „România își va prelua locul ei cuvenit într-o eventuală conferință europeană și-și va spune cuvântul ei hotărât”, a terminat M. Sa regele Carol.

PAGINI BASLETE.

Icoane dela oraș.

De Alexandru Lupean.

În liniștea serii târziu, răsună deodată, ca un glas din altă lume, o lovitură adâncă de clopot:

— Baaang!

Apoi iarăși, tot mai profund și mai răsunător:

Ba-a-a-ang! Bang!!

O clipă par'că-ți pătrunde sunetul în inimă ca un vuet de furtună și ți-o leagă cu fire nevăzute, ți-o răcește. Rămâi la masă nemșecat, cu ochii împicuriți. Apoi un fior sguduitor te cuprinde, și pe buze îți alunecă cu groază:

— Foc!

Năvălești la stradă, chinându-te să-ți înbrazi paltonul, și alergi în neștire înainte.

— Unde arde?

În turnul de veghe al focarilor, la dreapta, clipește sinistru un ochiu mare, roșu, bulbucat. Și pe terasă se zărește o umbră de om cum rotește pe cele patru colțuri ale orașului și dă semnale prelungi și pătrunzătoare.

Par'că deslușești în glasul buciimului cum se înclăgă tot mai limpede cuvântul cumpănit:

Fo-o-o-oc! Foc, foc!

Deparie, peste spinări de palate, pe pânza întunecată a văzduhului, se întinde, se lămurește tot mai mult, o roșată tulbură, ca de sânge, ca aripile înfricoșate ale perirei. Și un sul de schimțel mărunt se înalță spre această roșată palidă, înfiorând văzduhul, ca tot atâția ifuturi ai zilei de apoi.

Și străzile se înfiorează deodată. Lumea curge în valuri nesfârșite, din cafenele, din prăvălii, și de sub porțile caselor-casarmie. Și-i valet și sgemot pretutindeni.

Tramvaiele gonesc în fugă năprasnică, clopotind asurzitor. Automobilele pufăiesc desperate, și oamenii siguranței publice se sfarmă neputincioși în marea învălmășeală.

— Arde cartierul fabricelor! Vai, ard fabricile!

Și mulțimea aleargă ca un șivoi într'acolo.

Pe-o stradă largă, în fund, se aud glasuri de sirene multe, al căror sunet speriat se apropie cu înțelea năpraznică. Iată, se văd lumini însângerate de faclă, cum tremură în fugă. Și strigă din zeci de guri:

— În lături, să treacă pompierii. Pompierii, pompierii..

Automobile mari, cu tot felul de unelte și cu câte întregi de focari deasupra. Le scilpesc coifurile, ca pete mari de sânge în lumina felinarelor. Apoi scări lungi, trase de cai mari. Și toată tabăra apărării de foc a orașului.

De sub poarta unei casarmie uriașe, ies companii întregi de soldați, în pas alergător, în frunte cu căpitani cu săbiile scobase. Și, din altă parte, polițiști călări, în galop duduitor.

Fo-o-o-oc! Foc! Foc!!

Par'că a ieșit întreg orașul din ogașa lui. Prăvăliile se închid, restaurantele rămân pustii, și toată suflarea își frunge mâinile și, alergând, strigă:

— Foc, foc!

Iată focul.

Un colos de fabrică cu trei etaje, geme în brațele distrugătoare ale bălaurului pârjolitor. Pe ferestrele largi ies limbi înfricoșate de vălvație și dau năvală par'că asupra cerului. De pretutindeni țâșnește văpaia, ca o biruință a vi-

ciului. Și încheieturile fabricii se vaiera dărușor, ca un om biruit.

Peste marea de flăcări și de bobotaie se întinde vălul întunecat al fumului, ca un giuleț de deliu al morții.

E par'că lupta grozavă între forța alcătuțoare a omului cu stafia distrugerii.

Trosnire de clădiri, strigăte de desnădejde, semnale de comandă: vuiet neînchipt.

Colo la fereastră, vai, iată un nenorocit surprins de năpastă. Un om rătăcit până acum prin labirintul încăperilor fabricii. Uite, zarea văpăii îl luminează fața. E îngrozitoare...

A încremenit o clipă. Acum par'că strigă ceva... Vrea să sară. Doamne, iată, îl cuprind flăcările...

Pompierii întind rețeaua. Miile de privitori tremură și își-colo, piâng cu hohot.

— Of, cade!

Un răsuner surd și pompierii se adună. Năvălesc medicii dela Salvare.

Mulțimea vrea să rupă cordonul să vadă pe nenorocit. Se dați se opun, cu o mână pe armă și cu alta în ochi și ei.

Alte victime nu se mai găsesc deocamdată. Căperșul uriașei clădiri se prăbușește c'un vuiet îngrozitor și para îl accepe ca un semn de biruință la flăcările.

Dar, în sfârșit, încep să sâsăie șerpii de apă din tușumbele pompierilor. Mormanele de jăratec se sting neputincioase, înegrind locul cumplitei catastrofe.

O ultimă izbucnire a flăcărilor, ca un strigăt de desnădejde al incendiului, și, în aerul înecat de fum și de cenușă, se înalță, negru și trist, dărușor de trist, un schelet mare pe care îl luminează tot mai multe razele dimineții.

Bibliografie.

A apărut:

„Înșiră-te Mărgărite”. Primim la redacție valorosul op muzical: „Înșiră-te Mărgărite”, legendă de V. Alecsandri Partea I, compusă pentru soli, cor mixt și orchestră sau pian de L. Demide. Op premiat și publicat cu ajutorul „Fondului Dr. I. Mihu” al Societății pentru foz de teatru român. Partitura de pian 5 cor. (neceto). Vocile de cor, câte 10 exemplare de voce 2 cor. Partitura și vocile de orchestră le înpremută autorul în manuscris.

Dreptul de executare se poate câștiga numai prin cumpărarea partituri de pian și a vocilor de cor. Se poate procura dela autor, Dr. I. Corida Demide, medic Dês.

POȘTA REDACTIEI.

A. L. Cluj. Primim cu plăcere, fără angajament însă. Situația nu ne mai permite. Mulțumiri.

G. Deocamdată nu se poate și nu putem să facem nici o promisiune hotărâtă. Răspunsul acesta nu s'a putut da mai curînd. Salutări.

Hypzion. La „Tribuna” ai publicat câteva poezii neasemănate mai bune decât cele ce ne trimiți. Versificații corecte, lipsite de poezie. Lucrăm, cu angajament nu putem să primim.

D. O. (Blaj). Văzând acum despre o vorba și că Dta ne însuși și ne dai lecții de știință din cauza unui „ancă”, într-o biată de neputință, îți dăm sfatul să fii mai civilizată și să nu ne mai molestezi cu niște necazuri. Alegerea unui conducător de cor pentru Dta are însemnătatea unui eveniment mondial pentru noi însă nu.

D. T. Nicoară, Laco. Nu cunoaștem adresă de care ne întrebați.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Nicolae Marcu, Anul. Am primit 7 cor. abonament pe cvartalul IV. 1912.

Gheorghe Milovan, Brad. Am primit 32 cor. abonament, până la finea anului 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Un candidat de avocat

cu praxă completă și aplicare momentană în cancelaria subscrisului
 Dr. Sever Ispravnic, adv. Arad.
 (I 527—3)

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin:
 (Sa 501—10) Szálas József, curățitori

Creme pentru față, pudre

săpunuri, parfumerii etc. de vânzare — mare asortiment — la drogheria și parfumeria **Török Andor és T-sa**, Arad Fő-tér.
 (To 518)

Caut un scriitor sau notar

diplomat în cancelaria notarială din Felsőpián (com. Sibiu) pe lângă condițiuni favorabile. Postul e a se ocupa la 1 Noemvrie. A se adresa direct subscrisului
 Zaharie Tătar, notar
 (Ta 530—2) Felsőpián (u. p. Szászsebes)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
 (Pi 307—100)

Gustați
Berea SLEPING-car
 din fabrica „Bragadiru”.

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghete se poate cumpăra totfelul de ghete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.
 Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

Asociațiunea pantofarilor
 (Arad) Czipészek Iermelő Szövetkezete)

ARAD, Szabadság-tér n-ru 14 „La cizma roșie”.
 IUSTIN OLARIU, director executiv.
 (A 521—25)

VINURI
 vechi și noi de vândut.

Adresațivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) **Petru Benea**, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K.
Vinuri noi: 62—66 fil.
 Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdii 2 cor. 40 fil.
 Vinul să expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
 Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Atențiune!

50.000 perechi de ghete!

4 perechi de ghete numai cu cor. 7.90
 Din cauza încetării plăților mai multor fabrici mari sunt nevoit a pune în vânzare numeroase perechi de ghete cu prețuri foarte reduse. Deci, pun în vânzare, oricui, 2 perechi de ghete pentru domni cu bandă și 2 perechi, pentru dame, din piele brună ori neagră, cu talpă durabilă, foarte elegante, toate 4 perechile costă numai cor. 7.90 Expediere cu ramburs.

F. Windisch

expo t de ghete

KRAKOVIA—KRAKAU, nr. 3/50

Mărfurile necorespunzătoare le schimb, ori răntorc bani pentru ele.
 (Vi 508)

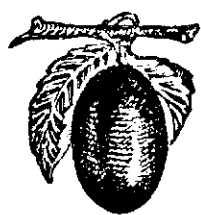

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii. Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghete de babrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine La comenzile din provincie e suficient a se trimite desenele piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.
 Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghete pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi n-ru 3

In atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosnieci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 400 mare proprietar în Brečka, Bosnia.

MASINI
 pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
Hazal fémlemez és cementgyári gépgyár r.t.
 BUDAPESTA, VI.,
 Reiter Ferencz-u. 66.
 TELEFON: 93—13.

(Ha 140—120)

In depozitul meu de plane înființat de mine la 1850 și condus și acum de mine în Arad, strada Deák Ferencz 28 (în casa proprie). Țin în depozit plane vechi și noi.

PIANE PIANINE și HARMONII

in coloare catenă neagră și mst. lucrate după sistemele-modele ale celor mai renumite fabrici cu mecanism englez și vienez, cu 3 pedale îmbinate în fier triplu.

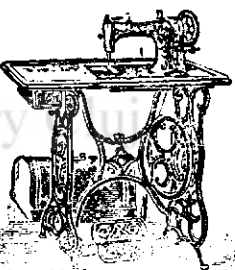

Țin în depozit fabricatele: Bösendorfer, Ehrbar, Stingl, Koch și Korselt, Thuk, Lanberger și Gloss Petrof, Huátay, Neuburger, Hoffmann-Czerny, Pattart, Luner, Richter, Frödl, Cramerr-Mayer, Ast, Beregszászi, Stelzhammer. — Plane spre închiriere lunar dela 10 cor în sus. Acordările le face specialistul meu d. Henrik Ehrbar. Taxa pentru acordare în oraș centru 2 cor., suburbii 3 cor., provincie după invoială. — Orice comandă, acordare ori reparare rog să se trimită la adresa

KRISPIN JÓZSEF
 PRĂVĂLIE DE PIANE
 A R A D, DEÁK FERENCZ-UTCA Nr. 28.

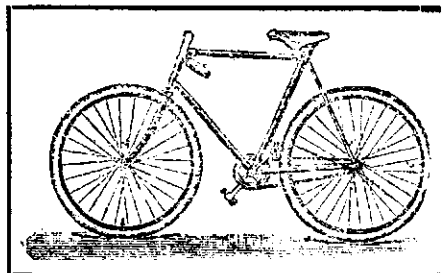
Atelier mecanic și electrotehnic.
Beregszászy Antal Z.

Vársej-Versees str. Deak Ferenc nr. 10.
 vis-à-vis de biserica românească

Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

R. 575—30

Stima cea mai mare

ce se poate manifesta este dacă morților noștri le punem

o frumoasă piatră mormântală.

De vânzare, cu prețuri moderate, asortiment bogat la

văduva **FRANK VILMOS-né**,
 Cel mai vechiu magazin de pietrii mormântale

ARAD, piața Boros-Béni
 (vis-à-vis de moara de foc Széchenyi).

(A 484—5)

BĂRBAȚII DEBILI

și recâștigă puterea bărbătească perdută, dacă întrebuințează

tabletele „Neosan“

Brevetate și scutite prin lege.

Remedul probat și sigur contra debilității bărbătești, contra impotenței și pentru păstrarea puterii bărbătești până la cele mai înaintate bătrânețe.

Nu strică stomacul și peste tot n'are nici un efect stricacios.

O cutie cu 4 coroane 50 fileri
10 pilule
Se trimite cu ramburs în modul cel mai discret.
Depozit principal pentru Austria și Ungaria

Farmacia lui HUGO ÖRKÉNY
Budapesta VII., Thököly út 28. Depot 11b (Le 516-5)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor
Unió și Rezsó. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine :

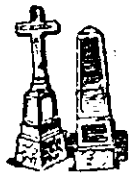
(Be 157-60)

(Bo 33-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

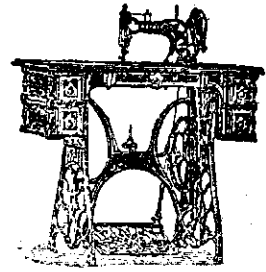
sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine.

Liferez pietri și nisip în cant. mare.

Mașini de cusut SINGER
biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

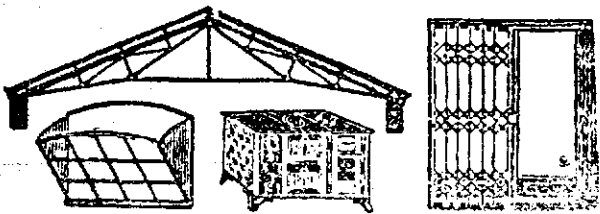
Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-40)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis
Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

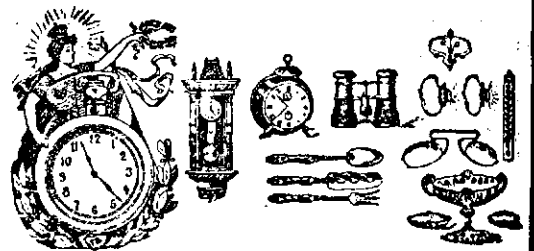
(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare toffelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasnornicar

în Orăștie Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134-33

I Be 48-80

**ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚ
A LUI**

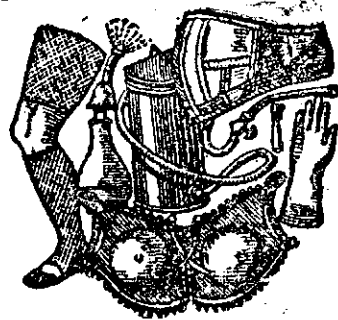
Ci 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvar, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvar), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Corsete artistice
pentru corp și ortopedice
se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

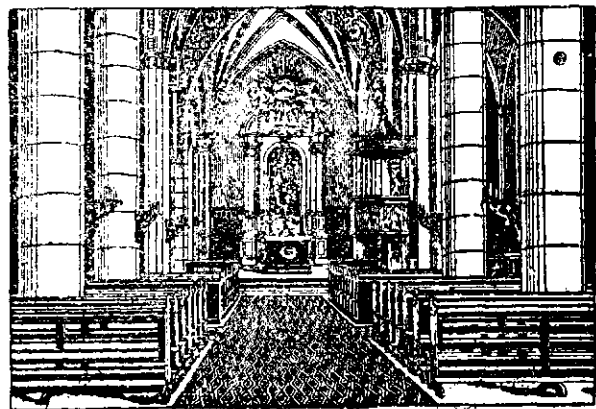
Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

Cel mai mare magazin de blănărie
Stefan I. Radak
Vârșet-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căcluli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ur-rang. (R 374)

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț. Ca 51-

**GAÁL
JÓZSEF**
măsar,

Nagyvárad
Csengeri utca 21

De aproape 50 de ani renumita firmă

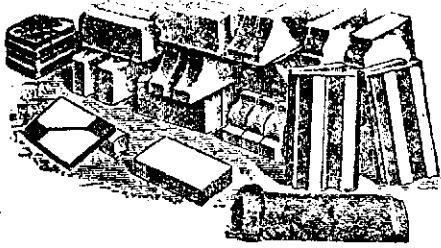
Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9 este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Își recomandă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

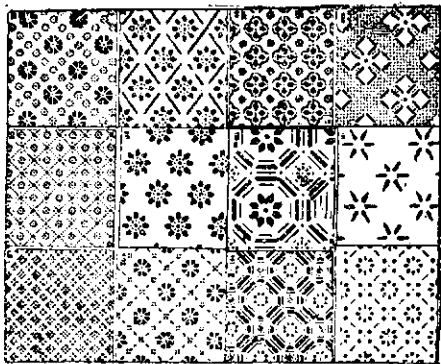
instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță. (He 321-30)

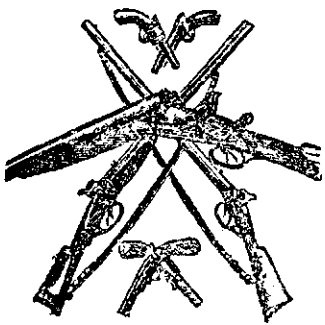
Boszó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și bașenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramfoane excelente. Serviciu prompt și conștițios.

Bordi András, blănar

ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căculi pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, captuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștițios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Bo 465—)

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115-30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

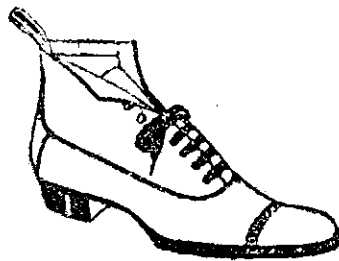
Mare magazin de corsete și legătoare pentru solduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Să se grăjească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

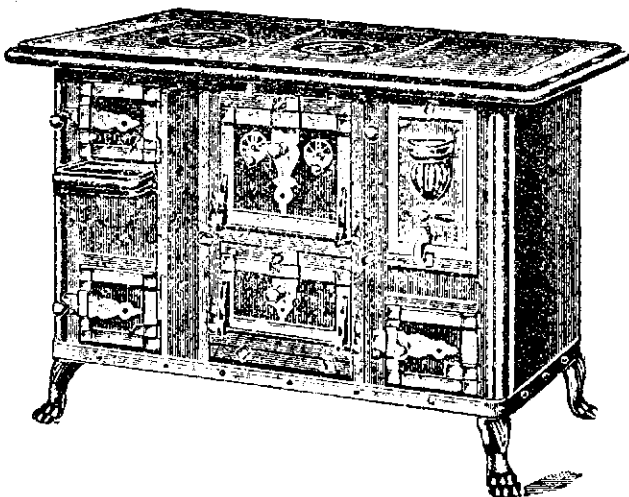
TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

(Go 21-60)

Dacă vofți să aveți o vatră bună de flert (Sparherd)

și un grătar elegant și ieftin să vă adresați atelierului electric de încălzire a lui

Franz Junginger

TIMIȘOARA-CETATE (Temesvár-Gyv.) Splongasse 2

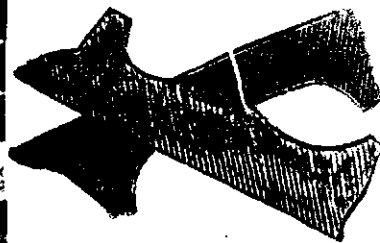
Depozit de vetre de flert gata. Catalog de prețuri gratis și franco.

(Ju 172-30)

J. Gottstein, fiul, Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piel lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și surțuri de piele. Tălpi Vachè și opincl. Fete pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cule de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 ” ” ” ”	1—	1 ” ”	2:20
1 ” ” ” ”	2—	1/3 ” Jamaica II	1:30
1 ” ” ” ” fină 1/4 klg.	2:50	1 ” ” II	2:60
1 ” sfărâmături fine	—40	1/3 ” ” I	1:80
1 ” ” ” ”	—80	1 ” ” I	3:60
1 ” ” ” ” kg.	7—	1/3 ” ” fortior	2:70
1 ” POPOFF nr. 4	7—	1 ” ” ”	5:40
1 ” ” ” ” 6	5:50	1/3 ” ” antiqu	3:70
1 ” ” ” ” 8	4:50	1 ” ” ”	7:40

**Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.**

(Vo 506—)

HALLO! Unde grăbești stimată?

— La „Ustredna Banca Ucastinny Spolek”,
BUCAPEST, VI., Váci-körút nr. 31.

— După ce?

— Să-mi cumpăr niște lozuri cu-
noscute de-ale

BANCII HIPOTECARE UNGARE,

care au 6 trageri la an, cu câștigurile principale de

Cor. 1.000.000.—

” 500.000.—

” 300.000.—

” 100.000.— și de două ori

” 75.000.—

(U-489)

TRAGEREA PROXIMĂ IN 25 Octomvrie.

Lozurile acestea foarte bune se vând azi pe lângă condițiuni
foarte favorabile și anume: pe lângă

41 rate lunare à 6 coroane.

Deja după primirea ratei prime i-se dă, respective i-se tri-
mite cumpărătorului Lista legală de rate, în care se induce Seria,
numărul și eventual litera lozului vândut, pe a cărei bază va pu-
tea participa respectivul cumpărător atât la tragerea din 25 Oct.
a. c. cât și la toate cele viitoare, întrucât se va purta cu achita-
rea ratelor totdeauna punctual. Rata primă e mai bine a se tri-
mite prin mandat postal, pe a cărui cupon trebuie indicată adresa
cumpărătorului punctual și legibil. Pentru a putea scuti speșele
de porto cu ocaziunea trimiterii ratelor viitoare, i-se trimite cum-
părătorului cu ocaziunea expedării listei de rate și un carnet de
ceuri postale gratis.

TOATE LOZURILE TREBUE SĂ SE SORTEZE NECONDITIONAT.

Comandele sunt a se adresa secției de lozuri a institutului

USTREDNA BANKA UCASTINNY SPOLOK, Budapesta VI. Váci kör. 31.

THE VERA.

American Shoe

Cele mai perfecte

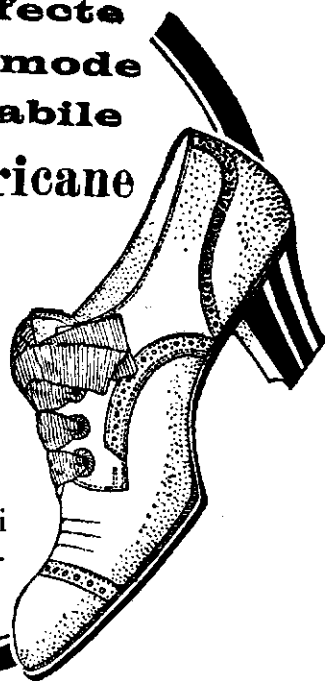
Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de

ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

**Sticlar pentru zidiri și
portaluri**

(magazin de table de sticlă și de oglnzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRASCU

SIBIU, strada Cisnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Po 264—30)

Ultoi de vie!

Cereți imediat printr-o carte poștală și veți primi în mod

gratuit noul catalog ilustrat

despre vițe de vie și vinuri de deal dela proprietarii cei mai mari și mai renumiți colonie de viță de vie, și școală de vițe de vie.

GYÖRGYEVICH și LAKATOS,

MARI PROPRIETARI DE VIE

SZÉKELYHID, (comitatul Bihor.)

Aradi Forgalmi Bank Részv.-társaság, Arad

bulev. Andrassy nr. 7 (Casa Réthy).

Cercul de afaceri:

Primește depuneri cu libele de depuneri spre fructificare, iar după capitale depuse pe timp mai scurt de 3 luni, institutul plătește 4%, după depuneri pe timp mai lung de 3 luni, după învoială 4½% și 5% fără : : nici o detragere : :

Interesele după depuneri 10%, după toate depunerile, fără excepție le plătește institutul. Escomptează polițe.

Dă avansuri pe hârtii de valoare.
Dă împrumuturi ipotecare.

(A 514—1)

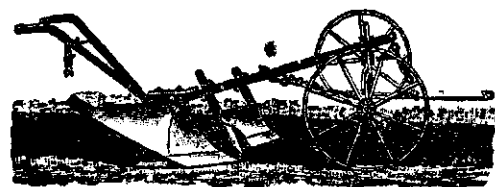
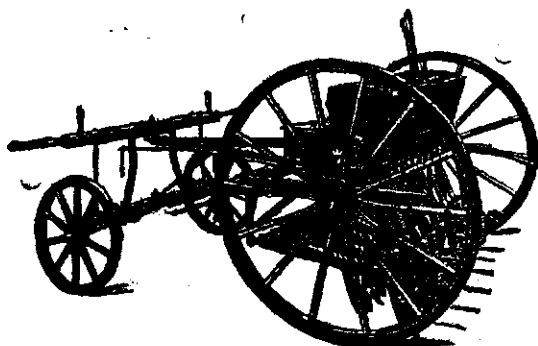
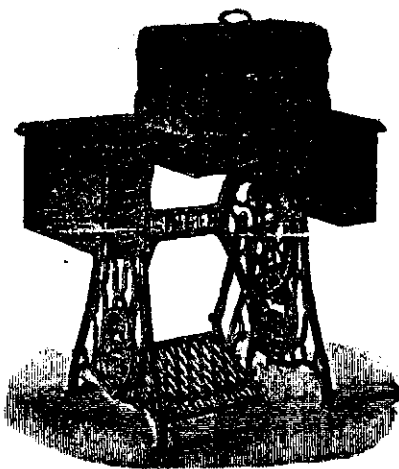
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

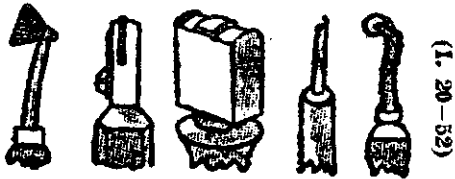
Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treierat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

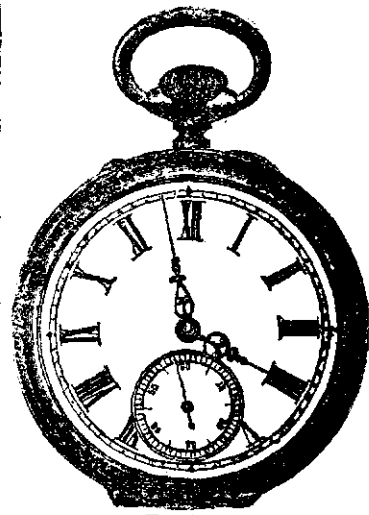

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lőrincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

(Ba 147-104)

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

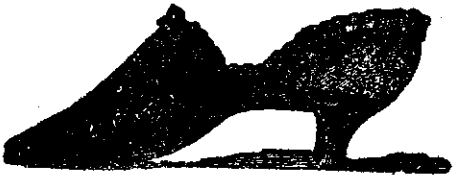
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit oari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (adecă seria că a eșit anunțul în „Románul”). Corespunzător se face în limba maghiară, germană și franceză.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Bo 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Folosește Doamnă**„Crema Margit” a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

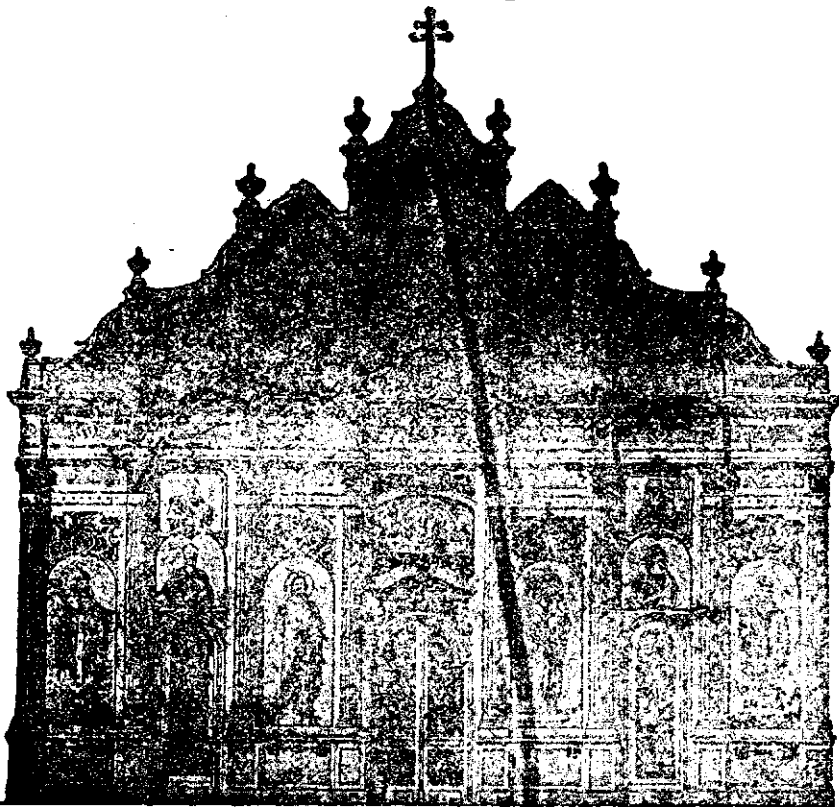
(Fo 225-100)

A R A D.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

(S1 160-60)

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

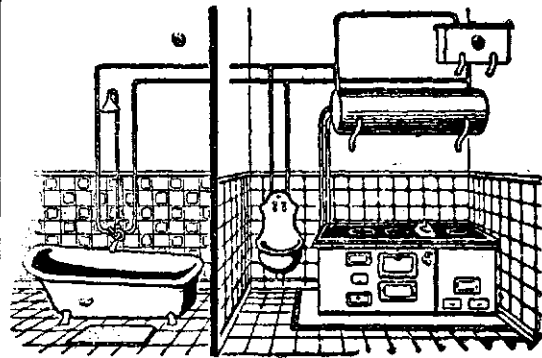
atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezistent la îngheț,

invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet. Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public:

vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la ori-ce lucrare!